Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОЛТТА, 5 июль, 1975 шу. • № 80 (5151). • Мах 2 кап.

КПСС XXV СЪЕЗДА—ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

КПСС ОБКОМЕИ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

БОЛХ ДИКА ВIАШТIЕХЬБАЬККХАИ ЦА ЙОЙ ТАШИ

1975 ШЕРАРА ХЬАЖКIАШ, ДУГА, ШЕКАРА СВЕКЛА ЧУЭЦАРАИ IАЛАШЪЯРАИ КИЙЧО ЕЧА ДЕ ДЕЗАРИЙ ХЬАКЪЕХЬА

КПСС горкомий, райкомий, горрайисполкомий, юрта боахама, мелиорацеи хин боахамеи министерствай, «Сельхозтехника» объединене, юртбоахама ведомствай, колхозийн, совхозийн партийни организацей, кулгалхой, специалистий эггара хьалхарча аргIанара декхар да лакха хьувкъам кхебар духьа дIайийнача хIамашта лерттIа Iунал дар, 1975 шера фуалъяьхача хьажкIий 120 эзар тонн, дуга 25 эзар тонн, шекара свеклай 207 эзар тонн яккхар.

Ший ханнахьа кийчо яяза яргьяц, кертерча даькъе, механизированни хьисапе лоэццача ханашкеи ца йойташи культураш чуэцара, паччахьалкхенга хьажкIаш, дуга, шекара свекла йохкара тIайийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдара.

Цу гIулакха, тIехдика ремонт елга вIаштIехьа а даькка, 15 август хьатIакхачалехьа кийчъяь яккха еза хьажкIаш чуэцеи свекла чуэцеи техника, томартIехь хьажкIаш хоржа линеш, дуга чуэца комбайнаши жаткаши, ялат цIенду машинаш а докъаду пункташ а.

Массаза а яхар мо, ялаташ чуэцача-цIаувзача отрядашка чуэцийта беза хьувкъам. 15 август хьатIакхачалехьа вIашагIйохка еза уж кадраща, хиланза яргйоацача техникаца, транспортни средстващца, ялат тIадувттача механизмаща, хIаьта иштта технически гIулаккхаш дара эшача средстваща бокъонца Iалаш а яь.

20 август хьатIакхачалехьа ерригача колхозашкеи совхозашкеи оттаяь яьнна а чуэцача-цIаувзача отрядашка, бригадашка, отделенешка дIакхачийта а хила еза культураш чуэцара балхий планаши графикаши. ХьажкIаш 30 календарчи дийнахьа, дуга — 25, шекара свекла — 50 календарни дийнахьа чуийца яха еза.

Районашта заданеш чIоагIъяьй хьажкIаш чуэцара, ялаташ тIадувтта-Iодоассаду механизмаши томартIехь хьажкIаш хоржа линеши кийчъяра.

3.645 гектар долча кхашкара шекара свекла хьатташка гIолла хадданза дIачутелара хьисапе чуэцанза яргъяц. Районашта заданеш чIоагIъяьй техникеи хьатташи кийчъяра, шекара свекла чуэцара.

Хьувкъам чуэцача механизатораште юкъе социалистически яхь йоаржае еза балха овсарле лакха йолаш техниках пайда эцар дуХьа. ХIамаш чуэцара дакъа лоацаш мел барашка дIакхачийтанза даргдац моральни материальни поощрени яра кийчдаь гIулаккхаш, массе метте лерттIа бытовойи производственни хьалаш хилийта деза.

КПСС Грозненски горком декхарийла я город Грозне предприятейи организацейи низашца хьажкIаш кулгашца чуэцара, 11.400 гектара тIара хьажкIаш царна тIехьа хьалохьаяра колхозаштеи совхозаштеи шефски новкъостал де.

15 август хьатIакхачалехьа «Горец» яхача совхозе практически семинар е еза юрта боахама министерствая «Сельхозтехника» объединенеи хьажкIаш чуэцачеи цхьалхайоахачеи комплексни механизаци яра. 1 сентябрь хьатIакхачалехьа Мичурина цIерагIча совхозе шекара свекла хьатташка гIолла хадданза дIачутелара хьисапе чуэцара хетаяь практически семинар е еза.

«Сельхозтехника» республикански объединени декхарийла я кхоалагIча квартала фондашкара хьахьожаяь запасной овтхалаш 15 август хьатIакхачалехьа хьатIаоза. 1 сентябрь хьатIакхачалехьа дIаяла еза колхозаштеи совхозаштеи кхоалагIча квартала фондех йоагIа техника. Боахамашта технически гIулакхаш делгеи материально-технически уж Iалашделгеи вIаштIехьдаккха деза.

25 август хьатIакхачалехьа складаш, таразаш, ялаташ цIендуи докъадуи гIирсаш, тIадувтта-Iодоассаду механизмаш, транспортни средстваща, цу даькъе деза мухьаш кхухьача машинаща тIакхухьа хьажкIаши дугеи дIачуийлу предприятеш кийчъе еза ялата продуктай управлене (нов. Абубакаров), йоассаярга хьежаш автомашинаш дукха латтаргйоацаш.

Нохч-ГIалгIай шекара завод (нов. Расуев) декхарийла я 15 август хьатIакхачалехьа лабораторни оборудовани, таразаш, ялаташ тIадувтта-Iодоассаду механизмаш кийчъе, шин сменагIа болх бергболаш царна кадраш вIашагIа а теха. Автопоездаша, деза мухьаш кхухьача машинаша, тракторни прицепаша тIакхухьа шекара свекла дIачуийелга вIаштIехьдаккханза даргдац.

15 август хьатIакхачалехьа автомобильни наькъаш дехкачеи эксплуатаци ечеи управлене (нов. Дидигов), горрайисполкомий председателаша, колхозийн совхозийн кулгалхоша Iалашде деза кхашкара наькъаш, автомагистралаш хьатташта, ялаташ дIачуийдечеи свекла дIачуийечеи пункташта тIадолха наькъаш тоадаьа кийчдаьи доахилга.

ХьажкIий, дуга, шекара свеклай лакха хьувкъам кхебара, из чуэца ший ханнахьа кийчо яраи чуэцарая тIехьара лаьтташ леладерий яхь миштa лел хадданза дувца деза республикански газетий редакцеша, телевиденеи радиовещанеи комитето.

ДОАКЪАР КИЙЧДЕЛГА СИХДЕ

Денгара денга дукхагIа хул юрта механизатораша Iалашдаь доакъар. Укх шера юль болалуш республика колхозашкеи совхозашкеи кийчъяь йол 35,3 эзар тонн я, е эшаш йолчох пхелагIа дакъа. Йол дукхагIа кийчъяьй Надтеречни, Шелковской, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамаша. Иштта, масала, Шелковской боахамаша планагIа 34 процент, Шалински района боахамаша 39 процент кийчъяьй.

ЧIоагIа ледаоа лел йол Iалашъяра гIулакхаш Назрановски, Сунженски, Малгобекски, Грозненски районашка. Из доакъар кийчдара кхычарел дукха тIехьаюс уж районаш.

Ерригача республике 36 эзар тонн сенаж еллай, эшачох 39 процент. Из доакъар дукха дукхагIа Iалашдаьд Малгобекски, Урус-Мартановски, Шелковской районаша. ТIехьаюс Надтеречни, Наурски, Сунженски, Шалински районаш.

Республика боахамаша хIанзале 6527 тонн баьцай хьоар Iалашдаьд, из хул дIададахача шера укх хана кийчдаь хинначул шиъ эзар тонн дукхагIа. Кхыча районашка кийчдаьчул дукхагIа да Грозненски, Малгобекски, Гудермесски, Сунженски районаша кийчдаьр.

Республика массадолча боахамашка ча вIашкатохаш да. Акташца хьа а ийна вIашкатехай эзар тонн гаргга, план 207 эзар тонн йолча. Деррига ча вIашкатохар, кхоачамболлаш доакъар Iалашдар лоархIаме декхар да.

Доакъар кийчдарах йола

СВОДКА

план процентаща

	Йол	Баьций хьоар
Ачхой-Мартановски	15	20
Веденски	2	—
Грозненски	12	40
Гудермесски	22	41
Малгобекски	11	41
Надтеречни	28	20
Назрановски	13	20
Наурски	24	33
Ножай-Юртовски	8	—
Советски	0,4	—
Сунженски	10	36
Урус-Мартановски	28	28
Шалински	39	28
Шелковской	34	17
Ерригача республике	20	29
1974 ш. I. VII тIакхоачаш яр	20	25

ХИЙ ДЕХК

ДIайхача ахкан деношка баьцовгIашта дика Iунал ду Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза кхаш леладеча бригада. Укх шера догIаш ца делхаш йокъал оттарах къаьстта боккха теркам тIабахийтаб колхоза специалисташа, ахархоша кхашка хий диллара.

Цу боахаме дIайийна 5 бIаь гектар хьажкIаш я. Цу ерригача майда тIа кулгашца хий дулларгда. Цу гIулакха колхозе поливальщиккий кхоъ звено вIашагIъеллай. Успанов Iумарен Мазаев Махьмаден хIара звенощ ялх саг ва. МаIача наха нийсса къахьегаш ба Умарова Пазмата звеноцара кхалнах.

Сабелгало ялча денз боад къовлабаллаца кхашка къахьег поливальщикаша. Ден нормагIа 0,5 гектара тIа хий дилла дезача, царех хIаранe цхьа гектарага дIакхоачаш хий дулл. Доккхача канала тIара хий хьаух кхашка дIаьхача харщашка гIолла.

Силоса 162 гектара тIа йийнача хьажкIашта хий тохаш я йиъ дождевальни установка. Цу майда тIа кхозза хий дулларгда. ПланагIа белгалдаьд малагIча участкана хий тохаргдар малав.

— Хьалха хий дехкара оаха йоагIа йоачхо яь еце а, — йоах бригадира Хасуев Махьмада, — укх шера боккха теркам тIабахийтаб оаха хий диллара. Кхоачамболлаш тIоадал хилча хьувкъам а лакх ма лой. Хьалха тасса леладора оаха из лоархIамера гIулакх. Участкаш тIачIоагIъяцар, беча балха тIахьожам лоаттабацар. ХIаьта хIанз агрономаца цхьана хий мел диллад хьож тхо. Поливальщикашкара актах хьаэц хий дилла кха.

ЛаьрхIа поливальщикашта оттаяь юкъе йоаладь материальни моральни стимулировани яра мероприятеш я колхозе. Планал совгIа цхьан гектара тIара чудекача ялата центнера духьал 15 килограмм ялат лургда царна. Масала, соахка Элиханов Вахий кхай тIа хий дехкаш хиннача Успанов Iумара алапел совгIа совгIата лаьрхIа цхьа тонн ялати 250 соми делар.

— Укх шера хIара гектара тIара 70 центнер хьажкIаш яха лаьрхIад оаха, — йоах поливальщикаша.

А. САГОВ.

ЦХЬАН СОВХОЗЕРА ХОАМАШ

◆

КХАШКАРА БАЛХАШ СИХДЕННАД

Баьцадаараш чуэцилга сихдаь дIадоладаьд Ачхой-Мартановски района «Овощевод» яхача совхозе. Дика вIаштIехьдаьхад уж гIулакхаш Эдильханов Бауде кулгалдеча № 2 йолча бригада коллективо.

Дика хьийкъад цу бригадера баьцадаараш. Керда хьувкъам чуэца болабаьча хьалхарча дийнахьа шиъ тонн нарсаш, 48 тонн кабачкеш дIаяхьийтай бригада коллективо, Б. Эдильханова коллективаца яхь лелаю Тагалов Iимрана бригада тIехьаюс.

Пятилетка чаккхйоалача шера лакхара хьоккамаш дахара деррига низаш оарцагIдаьха къахьегаш ба Чапхоев Ювсапа, Батаев СаIида бригадашцара баьцадаараш кхедераш.

ДОАКЪАР КИЙЧДУ

Доакъар кийчде лаьрхIа вIашагIъеллача Хамзаев Дакий комплексни бригада 200 гектара тIара цкъара люцерна хьекхай. Цу тIара чуена 2055 центнер йол аргIаш даь вIашкатехай. ХIанз шозлагIа хьакха йоланьй люцерна. Цхьан балха дийнахьа 155 центнер вIашкатехай укхаза. Овсаре къахьегарца белгалбувл механизатораш С. Арсамерзоев, Н. Халаев.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

В. БРАНДТ МОСКВЕ КХАЧАР

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева вийха 2 июле ший сесагаца Москве кхаьчар Германе социал-демократически парте председатель, хьалха ФРГ федеральни канцлер хинна В. Брандт.

Шереметьевски аэродроме В. Брандта накъабаьхкар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев шун сесаги, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС ЦК членаш Б. П. Бугаеви В. В. Кузнецови, КПСС Центральни ревизионни комиссе член Л. М. Заматин, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. И. Блатов, ФРГ-ра Советски Союза посол В. М. Фалин, КПСС ЦК секторий заведующеш Д. Н. Молчанин Н. Н. Пуховн, СССР МИД коллеге член А. П Бондаренко.

Накъабаьхкараштa юкъе вар СССР-ра ФРГ посол У. Зам.

(ТАСС)

Л. И. БРЕЖНЕВ В. БРАНДТАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

3 июле КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев къамаьл деш хилар Германе социал-демократически парте председателаца В. Брандтаца.

Л. И Брежневеи В. Брандтеи белгалдир 1970 шера СССР ФРГ юкъерча Договора кулг яздаьчул тIехьагIа, Советски Союзаи Германе Федеративни Республиканеи юкъера гIулакхаш дикагIча оагIорахьа хувцадалар Европера хьал тоадалара боккха лоархIам болаш хилар. Договор оттадаьчул тIехьагIа дIаяхача хано бакъдаьд вIаши аьттув болаш политически, экономически, Iилман-технически, культурни, иштта кхыча доакъошкара бувзамаш толамца хьаллаца а шерде а Советски Союзи ФРГ торо йолаш хилар. Советско-малхбузен германски дIа-хьа леладу гIулакхаш дегIаахара даькъера из тайпа лостам шинна а мехка халкъий, Европа дерригача халкъий овлангарча хьашташа маяххара ба.

Дунен халкъашта юкъерча дешаех лаьца дIа-хьа къамаьл деш Л. И. Брежневеи В. Брандтеи къаьстта теркам тIабахийтар Европера гIулакхаш тоадалара перспективашта. Европа кхерамзлени дIа-хьа гIулакхаш леладареи хьакъехьа укх шера июль бетта хургйола паччахьалкхенашта кевте латтарий совещани троламе чаккхъялар тайп-тайпара общественни системаш йолча паччахьалкхенашта шин оагIорахьара а дукхача оагIорахьара а вIаши гIойле йола гIулакхаш дIа-хьа леладар тоадара аьттув лургхилар, Iоалеш латта герз соцадара, Европе машар чIоагIбараи кхерамзле Iалашъяраи торо лургхилар белгалдир.

Къамаьлаш дIа-хьа деш белгалдир халкъашта юкъера тешам чIоагIбара партейи тайп-тайпарча общественни организацейи лоархIам боккха хилар. Цунца дувзаденна Л. И. Брежневеи В. Брандтеи хьахайкадир дIахо йолача хана а СССР ФРГ юкъера гIулакхаш тоадара процесс шаккха ца социйташ дегIаахийтара КПСС СДПГ беррига низ тIабохийтаргхилар. Дагаддар гуччахьа дувцаш, конструктивни ларда тIа, вIаши дIа-хьа дувцар кхетадеш чаккхдалар вIашагIкхетар.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневеи СДПГ председатела В. Брандтеи белгалдир 1974 шера октябрь бетта федеральни канцлер Г. Шмидт Москве вена хиннача хана тIайийца решенеш боккха лоархIам болаш хилар, уж ларгIа кхоачашъе езаш хилар.

(ТАСС).

IАН ЙОАКХО Ю

Деррига низаш оарцагIдаьхад пятилетка чаккхйоалача шера хьайбай продукташ дукхагIа яхара республика берригача фермай болхлошка кхайкарал даьна Малгобекска района «Кавказ» колхоза хьайбаш леладераша.

Доакъар кийчдара лаьрхIа вIашагIъелла бригада я укхаза. Хьалха хьоккхача люцернах планал совгIа сенаж еллай, хIаьта вокх даькъах 437 тонн йол Iалашъяьй. Цунца цхьана деррига низаш оарцагIдаьхад колхозхоша эгтара мехьера доакъар — витаминни баьций хьоари гранулаши кийчъяьй. Дийнахьеи буси АВМ-0.4 яхача агрегата люцерна хьатIаувзаш ва механизатор Халин Иван Петрович. Ден норма 3 тонн йолча 7—8 тонн дика доакъар кийчду цо. ХIанзле ах баьций хьоар кийчдара ах план кхоачашъяьй. ХIаьта цул совгIа планагIа йоацаш цхьа бIаь тонн гаргга гранулаш яьй.

Шоайла яхье баьнна дика къахьег Темченко Михаила кулгалдеча бригада механизатораша Зарудиев Александра, Гурьев Александра, кхыбараша.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

Грозненски района «Атагинский» совхоза фермай болхлоша ханал 2 кIира хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча ах шера план. Даьхенна дIаенний 956 тонн шура.

Цу толама шоашкара доагIаш дола дакъа юкъедихьад дукккхача доаркаша. Масала, совхоза дикагIйолча доярка Музаева Яхас гIулакх деш 18 етт ба. ДIададахача 6 бетта шийн групперча доахах хIаранегара 2000 килограмм совгIа шура яьккхай цо. планагIа 951 килограмми соцдекхарех 1100 килограмми йолча.

Музаева Яхийгара хьоккхам эцаш къахьегаш ба вож доаркаш а. Иштта, доярка Мусаева Ашурас ше гIулакх деча доахах хIаранегара 1482 килограмм шура яьккхай, планагIа 948 килограмми дехкарех 1050 килограмми йолча.

Ший новкъостел дукха тIехьайнсац къона доярка Садулаева Хута а. Хьалхарча ах шера цун вIаштIехьадаьннад шийн групперча хIара Iаттагара 1453 килограмм шура яккха.

Во къахьийгадац совхоза хьакхарч леладераша. 120 тонн дIа а луш, ханал хьалха кхоачашйир паччахьалкхенга хьакхий дулх дохкара ах шера план.

Цунах дика дакъа кхоач чуоттаяь дулха хьаккарч кхоабача Эдилбиев Ширванега. Из ше зоотехник ва. Юртбоахама Iилмана керда карагIдаьнараш юкъе а кхувлаш боагIача тайпара кхоачашбу къоначa коммуниста шийх тийша хьабенна болх. ХIанз 500 хьакха я цунга кхоабаш. ХIара дийнахьа планах доагIачул дукхагIа дозал IотIа а кхеташ дика ерсташ я хьакхарч.

— Хьайбай продукташ дукхагIа яха тха вIаштIехьдалара бахьан да доакъара база оаха чIоагIъяьлга, — йоах совхоза керттерча зоотехника Такаев Хизара. — БIаьсти яьлча денз хьалхашкара моша доакъар ийшадац тха доаханa. Сов йIайха йоацача деношка доахан ара доажаду оаха, хIаьта геттара йIоахъеннача хана фермашка кхоаб уж моша доакъар хадданза хьатIа а увзаш.

— Укх шерара Iалама хьалаш теркал а деш хур ду оаха гIожеи, мошеи, хIаьта иштта витаминнийи доакъар дукхагIа Iалашдара. ХIанзле оаха кийчъяьй 600 тонн совгIа сенаж, 300 тонн баьций витаминни хьоар, — дувц боахама керттерча агронома нов. Калинкина, — хIанз йол хьоккхаш ба тха механизатораш. Оаха даьча лоархIамех 700 тоннал кIеэнгагIа йоацаш йоли, 10500 тонн силоси, 2680 тонн чаи, 500 тонн баьций хьоари кийчде торонаш хургья тха. Иззал доакъар Iалашдича хьайбаш дика Iангара даха йиш хургья тхога.

М. РАШИДОВ.

Итт эзар гектар моттиг дIалоац Рязански областа Клепиковски районерча «Совка» яхача объекто. ХIанз укхаза «Мещерский» совхоза ушалаш йолча лаьтташка къахьегаш я Тумски ПМК мелиораторий отряд: дренаж Iоюллаш латт, магистральни каналаш доах. Бригадана кулгалдеш ва опытни мелиоратор А. Игнатов. Ахка юкъе кхоачаш участок эксплуатане дIаяла аьнва декхар тIайийцад клепиковски мелиоратораша. Укхаза дIаювргья цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла баьцаш.

СУРТА ТIА: болх беш боахк дренаж Iоюллараш.

Ю. ДЬЯКОНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯХЬ ЛЕЛАЮ, НОВКЪОСТАЛ ДУ

Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза № 1 йолча бригаде массехк шера хьажкIаш кхееш хьавоагIа со. ДIадахача шера «Краснодарская-303» яхача фух йола хьажкIаш кхейир оаха. ХIара гектара тIара социалистически декхарех 40 центнер яккха езача 42 центнер яьккхар. ХIаьта лоалахарча «Путь к коммунизму» яхача колхозерча цIи хезача хьажкIаш лелаеча Л. Лебеденкос ше лелаеча 151 гектарах хIаране тIара 63 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхар. Иштта хIара шера лакхара хьоккхамаш доахаш хьавоагIа из. «Са хIача далац-те из иштта вIаштIехьа? Долче цхьа хIама да-кх укхаза, оаха кхоачаш ца деш», аьле хетар.

Юххера а вIашагIа а кхийтта звено членашца Какаев Катамалуца, Гансуев Iаьлийца, Абаев Казбекаца цIенхаштта къамаьл хилар тха. Шаьккхазза а цIаьккхазза а гоахош дечунга, теркал ца деш дутар фуд, хьажкIай хьувкъам лаккбара хьежар тха торонашка хьежар тха. Юххера а пятилетка чаккхйоалача шера лакха хьувкъам кхебара къовсам лоаттабеш де дезарех керттера дар беркат даргдолча тайпара социалистически яхь леланри культураца дикача агротехнически хана эшаш дола Iунал дари хилара уйла тIасецар тха.

Укх шера тха звенос 160 гектара тIара «Одесская-10» яха хьажкIаш кхею. Хьалха а леланьй уж хьажкIаш тха звенос. Цунна фу Iунал эш хов.

Iай доа уллача хана кхашка дIаэзар оаха органически минеральни удобренеш. Оахам дале 160 гектарах хIаранена 4 центнер кхоачийташ суперфосфат йиллар оаха. ХьажкIаш дIаеле, культиваци яле хьалха хIаммачин селитра тессар хIара гектара кхоъ центнер кхоачийташ. ТIаккха фуца цхьана гектара цхьаца центнер кхоачийташ суперфосфат тессар.

ДикагIа йолча агротехнически хана хьажкIаш дIайийна даьлар тхо. 29 апрель тIакхоачаш уж балхаш чаккхдаьхар. ХIанз шозза культиваци яь яьнцай.

ХIара дийнахьа кхай тIа хул са новкъостий. ХIама ца эшаш деррига кха цIена да. Цхьабакъда, цхьаццайолча моттигашка оасара баьцаш хоьлуш-м яр. Обработка е езаш яр. Эшача участкашка химически оасар даь хьажкIаш дикка дегIаяхкай.

Тхоашта бакъахьа а хийтта цхьа керда гIулакх юкъе доаладаьд оаха, хIаьта цунах мел пайда баргба тIехьагIа мара ховргдац. Соахка цхьан мугIарагIа нийсса, кха дIоахал дIайийнаяр оаха хьажкIаш. Дуккхача шерашка балха тIа зеденнараша хьахьоккхар фу дIадер хувлилга. Цудухьа укх шера 30 градус мугIараш кхаиз зул даьха дIалийра оаха фу. ХIаьта иштта хий дулла харшаш а зул яьхар. Укх дIайхача денoшка харшашка гIолла Io а хедаш чудолийташ хий дуллаш да тхо. ХIаьта тха боахаме йолаш йола йиъ дождевальни установка силоса лаьрхIа йийнача хьажкIашта хий тохаш я.

Къахьегама овсарле лакхъяра, балхацара безам совбаккхара доккха беркат доал тхона шерра йоаржаяь лелаеча социалистически яхьах. Са звеноцарча новкъостех хIаравар шоайла яхь лелаеш ва.

Овсаре къахьегаш яхье хьалха латтарий къахьегамцара безам совбаккхара оттаяь юкъе йоалинь моральни материальни стимулировани мероприятеш я. ХIара дийнахьа карагIдувла гIулакхаш гойташ хьоккхама Доска да, арахец «Къахьегама листокаш», «Молнеш».

Хадданза бригаде хул колхоза председатель Моасаев Муслим, парткома секретарь Саралиев Шарип. Цар новкъостал ду, де дезар хьалха доакх, социалистически яхь вIаштIехьъяккхара хьехам лу.

Яхь лелайойя а тхоайла вIаши новкъостал ду оаха, фу эш хьож. ХIара шера хий дуллаш тхона гIо деш хул Успаса Iумара звено. Яхье хьалхара моттиг яккхарах соахка карара кара гела вымпел, совгIата 250 сом делар цунна. ХIанз я из хьалхле дIа ца хеца лага волаш къахьегаш ва из ший новкъосташца.

Массехк шу да тха звенос Лебеденко Леонида звено коллективаца яхь лелаю. Цу яхьо тхона юкъера доттагIал чIоагIду. Каст-каста тхоайла участкашка хьажа ух тхо. Духхьал укх шера кхозза вIашагIкхийттад тхо: хьажкIаш дIаювш, культиваци еш, хий дуллаш.

КПСС ЦК апрельски Пленума решенеш кхоачашъеш, ер шу пятилетка чаккхйоалар хилар теркал деш цIаьккхазза а тхоай торонашка хьажа 160 гектарах хIараче тIара 70 центнер хьажкIаш чуя керда социалистически декхараш тIайийцад оаха. Иштта хьажкIаш яха дош деннад тха новкъоста Л. Лебеденкос а. ХIаьта тхох малагIчо мел йоаккхаргья гургда хьажкIаш чуэца ха хьатIакхаьчача. Тха звено членаша деррига низаш тIадохийтаргда планаши социалистически декхараши толамца кхоачашдара. Цунах тийша хургда ерригa пятилетка кхоачашъяр а.

В. ЭЛИХАНОВ,
Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевой.

КЕРДАЧА МАРШРУТЕГIА

ХьатIаэттад ахка. Из я эггара дукхагIа пассажираш дIа-юха кхувла беза ха. Наьха хьашташ дизза кхоачашдара Нохч-ГIалгIай транспортни управлене кулгалхоша лаьрхIад хIанз йолаш йолчарна кхы тIа а керда автобусни маршруташ хьаелла. Царех цхьайолча маршруташка хIанз автобусаш лела йолаеннай. Царех я Назрань — Махачкала, Орджоникидзе гIолла чакх а яьнна автобус йода Гудермес — Минеральные Воды, Шелковской — Махачкала яха маршруташ.

Укх гарггарча хана керда хьа а йийлла автобусаш лела йолалургья Грозный — Теберда — Домбай, Грозный — Краснодар, Грозный — Геленджик, Грозный — Мизур, Грозный — Терхаус, Грозный — Элиста, станица Нестеровски — Прохладни яхача кердача маршруташка. Цул совгIа хьаелла лерхIаш я Грозный — Крайновка яха кхы а циъ керда маршрут.

Iаьржача форда йистошка салаIа нах ухилга тоадара мел эша хьлаш Iалашдеш да. Грознера Геленджике йода автобус сецаргья Нальчике, Минеральни Водашка, Армавире, Краснодаре, Къилбаседа Кавказеи Закавказьеи массайолча городашца бувзамаш да хIанз Нохч-ГIалгIайчен столица города Грозне.

Я. БУБНЕНКО.

ЯЛХАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ХЬАЛХАРА СЕССИ

ЮРТАШКАРЧА ИНТЕЛЛИГЕНЦЕ —

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета

Президиума председатела Х. Х. БОКОВА доклад

ХьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, 1 июле хьалхара сесси хилар ялхазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета.

«Юртарча интеллигенце общественно-политически хьинар дIахо айдара а къахьегамен бытен хьалаш тоадара а республика къахьегамхой депутатий Советий декхарий хьакъехьа» доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела депутата Х. Х. Бокова.

— ХIара советски саго де а доагIаш доккхал деш йола уйла хьахьекхар, — йоах докладчика, — союзнии автономнии республикай Лаккхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а дьча хоржамий итогаша. Чаккхдьиначa хоржамаша геттара дика хьахьекхар партен халкъен чIоагIа цхьоагIо, вай общественна еррига классийи группай, сийлахь-боккхача мехка дахачен коммунизм хьалъярга бодача наькъа тIа коталонна тIехьа котало йоахачен дерригача къамийи народностийи цхьоагIо.

Халкъа раьза а долаш Российски Федерацей вай автономни республикаи Лаккхехьарчен моттигерчен Советашка хержача берригача депутатех ахенел совгIа бараш къахьегама сийлахь-доккхача эскара викалаш, болхлой классен къахьегача ахархойи къонгаши мехкарийи ба.

Халкъа ший тешам беннараш юкъе, болхлоштен ахархоштен нийсса, советски интеллигенце викалаш а ба.

Болхлой классацеи колхозни ахархоцие цхьана цар хьинар ца кходеш къахьег КПСС XXIV съезда исторически решенеш, нийслагIча пятилетка заданеш кхоачашъяра, хьинарина юкъебахаб уж Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда баха ма-боагIIара накъабахар духьа баьржача патриотически болама.

НийслагIча пятилетка шерашка керда гIа баьккхаб республико халкъа боахамеи культуран деррига доакъош дегIадоаладеча. 1974 шера промышленни продукцена реализаци яра план 101,3 процент кхоачашъяьй, хIаьта укх шера пхе бетта — 102,6 процент. Реализаци яьй массехк миллион сома маьха планал совгIа хьаьяьча продукцена.

Белггалара толамаш даьхад юрта боахама даькъе а. Хоттама хьалаш чоалхане хиннадоллашехьа а, республикерча лаьтта леладераша дукха къахьийгад дика хьувкъам кхебар духьа, хIаьта хIанз хийцша ялаташ чуэпаш а боахк. Дукхача колхозашеи совхозашеи тIеххкоачашъяьй хьайбай продуктай деррига тайпаш кийчдара планаш. совгIа дукха дулх, шура, фуаш дехкад пачхьалкхенга.

Уж толамаш доахача шоашкара доагIаш дола дакъа лаьцад вай интеллигенце а, халкъа боахама специалисташа.

«Вай советски интеллигенце, — йоах парте XXIV съезда КПСС ЦК-ас яьча отчетни доклада тIа, — шийн декхар доахI творчески хьинар халкъа гIулакха, коммунистически общество хьалъяра гIулакха дIадаларах».

Коммунизм хьалъеча хIанзарча этапе, белгалдоаккх докладчика, Iилма-технически революцеи социалистически культура дIахо дегIайоалаечен хьалашка боарам боацаш чIоагIа дакхлу мехка вахарера интеллигенце еррига отрядаша хьинаре дакъа лоацаш хилча, из даим йоккхагIа хулаш хилча мара толаме кхоачашдулургаш коммунизма материально-технически база хьаяра, общественни отношенеш дегIаккхулара, керда тайпа саг хьалкхевара декхараш.

Вай тешаш да партен пачхьалкхенои йоакхо яр бахьан долаш советски специалистий мугIараш, эггара чоалханегIа дола производственно-экономически, социально-политически, идеологически декхараш кхоачашде а чулоацамагIа социалистически, формагIа къамани, маIанагIа интернациональни йола вай культура толаме дегIаккхуля а могардолаш йола интеллигенце еррига отрядаш сихха йоккха хулаш хилара.

Белгтала исторически кагагIдаьнна хIама да къамаш интеллигенце кадраш сихха дуккхагIа хулаш хилар Революци ялалехьарча шерашка ма-дарра аьлча шийн интеллигенцаи йоацаш хиннача. бахача нахах 20 эзар сага цхьа дор мара ца кхоачаш хиннача а хIаьта еррига школашка болх беш бола хьехархой 400 кIезагагIе хиннача а вай республике хIанз 59 эзар совгIа специалисташ ба лакхереи юкъера специальни образовани йолаш. Интеллигенце из Iалаьмате доккха эскар халкъа боахама 23 эзар специалистах, 17 эзар хьехархочох, 8,5 эзар лорах, культура, литература, искусства нах эзар совгIа болхлоех латт.

Республике интеллигенце кадраш дуккхагIа хул ленински къамий политика чакхъяхар. Советски Союза дерригача халкъаша вIаши новкъостал деш хилар, эггара хьалхарча аргIанна сийлахь-доккхача эрсий халкъо новкъостал дар бахьан долаш. Москван, Ленинграда, Горьке, Свердловска, Ростов-на-Дону лакхерча дешара заведенешка, кхыча йоккхийча Iилман центрашка образовани Iилман квалификаци яьккхай вай республикерча дуккхача викалаша. Мехка кхыча краяшкареи областашкареи хIара шера вайцига хьахьежабу тоъал дукха хьехархой, медицински болхлой, промышленностеи юрта боахамеи специалисташ.

Цунца цхьана, республикана шийна чухьа а тIа-тIа дуккхагIа кийчбу моттигера специалисташ, цун къамийи кхыйолеи башхалонаш теркал а еш. Пачхьалкхен университета, мехкдаьттан дуккхача Iилматохкамеи институташа, 12 юкъерча специальни дешара заведене йоккха квалификаци йола эзараш специалисташ кийчбу республике халкъа боахама, Iилмана, культурана.

Республика партийни, советски органаша боккха болх чакхбаьккхаб юрташкара интеллигенци дуккхагIа хилийтараи цун кийчон боарам лакхбараи.

Республике хьахиннай юрташкарча специалистий идейно-теоретически боарами профессиональни говзали лакхъяра беча балха белггалара система. Дукха болх бу школай, дарбани культурно-просветительнии учреждений материально-технически база дIахо чIоагIъяра, чакхдоахаш гIулакхаш да юрташкарча интеллигенце чуIареи культурно-бытовойи хьалаш тоадара.

Уж дешаш хадданза Наурски, Гудермесски, Шелковской, кхыча районий къахьегамхой депутатий моттигерча Советий теркама юкъмоттиге латт. Уж дуцц районийи юртийи Советий исполкомий заседанешкеи сессешкеи, массазарча комиссешка, исполкомий кулгалхой педагогически дарбани коллективашка ух, хьехархоцца, лорашца вIашагIа а беттаду, беседаш а ю, цар декхараш теркалду.

Юртарча интеллигенце кадрай, школай, больницай, культпросветучреждений балха терко яра масал гойт Шелковской района партийни, боахама организацеша Цар шоашта хьалханиха декхар оттадаьд — юрташка шоай хьехархой, лорий, кхыча специалистий кадраш хилийта, хIаьта из тIагIертта кхоачаш а ду. Моттигера школаш йистеяьхараш колхозий чотах хIара шера дуккхагIа ух педагогически, медицински, юртбоахама вузашка деша. Вузаш йистеяьхачул тIехьагIа къонача специалисташа, шоай юрташка юха а баьхке, тIабийэзе болх дIаболабу. Колхозаша квартираш хьалъю царна, йоакхо ю цар, бакъдар аьлча, шоай юртара, районера дIабахара уйла цар вIалла я а яц. Хьехархой, лорий бIарчча династеш я районе.

Школай, дарбани культурно-просветительнии учреждений гIулакхий чIоагIгIа терко еш хилар хьахьоккхаш дола масалаш республике тоъал дукха да.

Халкъа образоване, унахцIено лораяра, культура, боахама органашца, школай, больницай культура учреждений коллективашца, общественностаца цхьана партийни органий кулгалца къахьегамхой депутатий Советаша хьегача кхин дика беркат доал.

Дешархоша дикагIа деш, бахача наха медицински гIулакхаш дикагIа ду, эграбоахаш тоабу культура учреждений болх.

Цунца цхьана, халкъа образоване, республике бахача наха культурни, медицински, бытовой эшараш дара гIулакх дIахо тоадара йолча торонех бизза пайда эцац.

Нов. Бокова белгалдаьхар халкъа образоване, унахцIено лораяра, бахача наха культурни эшараш дара гIулакх дегIадоаладара даькъера кхоачамбоацараш.

Къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша халкъа образоване органаша хIанз а дика кхоачашбац «Кагирхой массане юкъарча юкъерча образованега боахилга чакхдаккхарех общеобразовательни школаш дIахо дегIайоалаяреи хьакъехьа» КПСС ЦК-ий СССР Министрий Советои баь сотам. Дуккхача общеобразовательни школашка гIагIертта болх бац дешара-хьехама процесс тоаяра хIанз а дукха дешархой ба Iилмай лардех чIоагIа знанеш ца эцаш, хIаьта из бахьан долаш кхаьш боагIараши кагирхойи дешарах дика кхетац. шоллагIча шера чубус дешачара дIабуал.

Ачхой-Мартановски, Шалински, Советски районашка дика кхоачашдац РСФСР унахцIено лораяра хьакъехьара Закон. кхоачамболлаш чакхъяхац профилактически мероприятеш, эсала лоаттабу инфекционни лазарашнара къовсам.

ХIанз а дохача боараме да дукккхача юрташкара санитарни хьал. Хила беззача тайпара бац дуккхача культурно-просветительни учреждений балха чулоацам. Цар гIулакхашка дуккхагIча даькъе ча тоъар идейни лостам ба. ХIанз а мела бу цар бахача наха интернациональни атеистически, хIаьта иштта къахьегамца коммунистически хьинсанера гIулакхаш долаш, дика морали нравственности йолаш царна кхетам балара болх.

Уж кхоачамбоацараш хилара бахьан да, йоах докладчика, къахьегамхой депутатий районни, городской, юртий, поселкай Советий исполкомаша, просвещене, унахцIено лораяра, культура министерствашнеашта карарча учрежденешией организацешнеи кулгал хIанз а мела деш хилар. школаш, дарбани, культурно-просветительни учрежденеш йоагI-йоагIача квалификацеех йолча кадрашца чIоагIъяра, эшнаш дола чуIареи культурно-бытовойи хьалаш царна хилийтара де доагIаш дола гIулакхаш ца дар.

Кадраш тоъал каст-каста хувцалуш моттигаш я. ХIара шера тайп-тайпарча бахьанегIа республика районашкара дIаух 800 совгIа хьехархой, бIаь гаргга лораш, дукха культпросветболхлой.

Кадраш къаьстта дукха хувцалу Урус-Мартановски, Назрановски, Надтеречни, дуккха кхыяраш санна йолча «районашка». Цу районашка тоъац эрсий, наьна, кхыча мехкий меттаж, математика, хими, биологи, географи хьеча хьехархой.

Кадраш сов каст-каста хувцалара кепттера бахьанаш да арахьаря тIанхача специалистий кхоачам болаш уйла ца яр а хIаьта цкъаза царца йоакхо йоацаш. дог доацаш дола гIулакхаш леладар а. дуккагIча хана вIалла хиланза даргдоаца чуIареи культурно-бытовойи хьалаш ца хилар а. Аьлча кхоачам ба. хIанз укх сахьата 1308 къона хьехархо, 200 гаргга медицински болхло, бIаь гаргга культпросветболхло частни квартирашка бахаш хилар.

Цу цхьан ханна юртарча специалисташта квартираш хьалъяра план цхьанна а шера кхоачашъяц. Масала, юрташкарча хьехархошта чуIе моттигаш геттара чIоагIа эшашехьа а 1974 шера планагIа хьалъе езаш хиннача 2440 квадратни метрах хьалъяьраш 224 квадратни метр, е планах 9,2 процент мара яц. ХIаьта укх шера пхе бетта юрташкарча хьехархошта чуIе цIенош хьалдара хьахийпача ахках пайда ийдар 10 процент гаргга мара яц.

Къахьегамхой депутатий дуккхача моттигерча Советаша, сайпотребсоюзаша, цхьайолча колхозийи совхозийи кулгалхоша юрташкара специалисташ массаза а Iалашбу эзалга кхаерв продукташа, промышленни товараша. хIаьта из бахьан долаш уж эца районий сертовашка е республика горсовашка аханза ца боалаш ба уж.

Моттигерча Советий дуккхача исполкомаша, боахамий кулгалхоша е йоагIаш йола йоакхо яц юрташкара интеллигенции доагоаца шийн ханнахьа Iалашъяра, цар квартираш тоаяра.

Царна приусадебни участкаш, цIенош хьалдеш доахан эцеи сосда дала ца тугаш а луча хана хьовзамаш леладеш а моттигаш я.

ДIахо докладчика юкц юрташкарча интеллигенцеда, эггара хьалха арахьара тIабаьхкача специалисташна нийса боаца никъ лелабеш йола моттигаш.

Предприятей, организацей, учреждений, советски, комсомольски, общественни организацей цхьайолча кулгалхоша хIанз а бе боагIаш бола лоархIам бац цу вуламца лоаттабеча къовсама, мела лелабу интеллигенцешара. цу тайпара гIулакхаш цхьахулийташ дола бахьанаш дIадахара тIабеззабаь болх, цкъаза цу дешашка вIалла дIа а хьажац.

Уж тайпа гIулакхаш дIахо ла йиш йолаш дац Къахьегамхой депутатий моттигерча Советий, административни органий, боахама кулгалхой, республикерча еррига общественноста декхар — юрташкарча интеллигенцеа леладу нийса доаца гIулакхаш дIадахар духьа лоттабе къовсам ма-могга чIоагIбар. Цу тайпара дерра моллагIа гIулакх кIоарга къоастадеш дувцеш массане а харцахьа лархIа доагIаши да. Юрташкарча интеллигенцеа леладу кхыметтел нагтахьа мара нийслуш доаца а харцахьа гIулакхаш республикера цIендаь дIадоахаргдола хIама даьза царгац.

Къахьегамхой депутатий моттигера Советаш, общественни организацеш, боахама органий кулгалхой, кепайоазув. радио, телевидени декхарийла я берригача бахача наха цхьаькха торо а я — из да цхьацца бахьанашца шоай говзалга хьежжа боагIача тайпара пайда ца эцаш бола. шоай специальностах болх беш боаца хьехархой, агрономаш, техникаш кIезига бац вайцига. Шоай специальностага хьежжа цу балха юкъеозанза баргбац уж, цудухьа пачхьалкхено кIезига ниъ а средстваш а дIаяхийтаяц царга.

Юртара специалист профессионально кийчвар — из гIулакха цхьа оагIув мара яц. Шийн духхьалара декхараш кхоачашдерал совгIа юртарча интеллигенто дицдалийта йиш яц кхетам балара хьакъехьара шийн сий дола декхар а. Из декхарийла ва юртарча къахьегамхой идейни боарам, еррига культура, деррига тар гIулакхаш а хьашташ а лакхдара влияни е.

Духхьал иштта кхета а бу шоай лоархIам юртарча интеллигенце дуккха а дуккагIа болча викалаша. Цар болх бу политически дешара системе пропагандисташ болаш, агитатораши политинформатораши болаш, уж халкъа университетий лектораши преподавателаши ба.

Декхар латт юртарча интеллигенце общественно-политически хьинар дIахо а лакхдарах, цун творчески инициатива, цо дIадоладаь дика гIулакхаш ма-могга хьаллаца деза.

Кхетам балара хьакъехьара юртарча интеллигенце лоархIам лакхбара, из ше эргаьккха тоаяра новкъостал дара, цун идейно-теоретически боарам лакхбара тIадерзадаьча гIулакхий система дикагIа уйла яь оттае йоагIа. Цу гIулакхашта юкъе кепттера моттиг дIалаца еза юртарча интеллигенце кадраш идейно-теоретически кийчъяро.

Докладчико белгалдаьккхар хIанз а низ боацаш йола школай, больницай, культпросветучреждений материальни база чIоагIъяра беча беркатерча балха тIехь юртарча интеллигенце геттара боккха лоархIам хилар.

Цхьалаш еча организацеша цхьаккха шера кхоачашъяц хьая 3 нах школаш болх бе йолайлийтара планаш. Пятилетка дIаь шера кара ца дерзадеш дIасад йиъ миллион сомал совгIа ахча. Школаш хьалъяра план 91 процент мара кхоачашъяьяц. Духхьал 1974 шера хьалъянза йисай 2,5 эзар дешархочоа моттиг йола школаш 600 бера моттиг йола школе деша даха ха кхачанза долча берий учрежденеши.

Кхоачамболаш хьалъяц школаш укх шера а. Пхе бетта календарерзде доагIача 10 миллион сомах духхьал кхо миллион мара карадерзадаьдац.

Республика цхьайолча районашка колхозашеи совхозашеи дакъа лацац школай материальни база чIоагIъяра юкъе.

Масала, Назрановски, Шалински, Сунженски районашка нийслагIча пятилетка диъ шера пачхьалкхен капитальни вложеней чотах хьалъяьй 10100 дешархочоа моттиг йола школаш, хIаьта колхозийи совхозийи чотах цхьаккха а яьяц. Веденски Назрановски районашка колхозашеи совхозашеи укх тIеххьарча шин шера хьехархошта цхьа квартира еннаяц.

ВIалла да йиш йоацаш во я культура юртарча учреждений материальни базаш. Таханарча дийнахьа дохача цIеношка я Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Ножай-Юртовски районашкара 69 клуб, культура цIа, библиотека. ХIаьта уж шоай ханнахьа тоа а дац. ЙIаьхха ха яьккхар дуккхача фельдшерско-акушерски пунктшка ремонт яра болх ца беш а.

Советски, Шалински, Надтеречни районашкара культура учрежденеш бахача нахагара лайнача цIеношка я. Шен дас библиотека е клуб чуйилла цIа ду нагахьа санна шийн цIен лаьзахо заведующи волаш болх беш хургвале. ХIаьта дуккхагIча даькъе юртара Советаш из де раьза я хул. из бахьан долаш культура цу учрежденешта керте отт геттара кIезига из болх боваш бола них.

ЧIоагIа тIехьадиса латт юрташка водопровод, канализаци, цIенош, сооруженеш хьалъяра гIулакх.

Моттигера Советаш, министерстваш, ведомстваш декхарийла я юртара гIишлош хьалъярга чIоагIа хьажа, просвещене, унахцIенои, культура материально-технически база чIоагIъяра дешай хадданза терко е. социально-культурни гIишлош хьалъяра предприятей, колхозий, совхозий средствай кооперироване торонех шерагIа пайда эца. колхозийи совхозийи средствай чотах гIишлош хьалъяра инициатива ма-могга дегIайоалае. Объекташ шоай ханнахьа эксплуатаце дIаяллареи гIишлош дикагIа хьалъяреи хьакъехьа гIишлонхой бехктеккхам лаккхбанза баргбац.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета 1973 шера 14 августерча соцамагIа юрта гIишлош хьалъяра йоккха программа оттаяьй. Бакъда из программа дуккхача даькъе кхоачашъеш яц. Министрий Совето дуккхагIа тIахьожам лоаттабе беза из соцам кхоачашбара, цIенхашттагIа хьадеха деза из кхоачашъе декхарийла болчаргара белгалъяь мероприятеш чакх ца яхарах доагIар. ХIаьта юрта боахама, просвещене, унахцIено лораяра, бахача наха бытовой гIулакхаш дара, торговле, моттигерча промышленноста министерствашна къахьегамхой депутатий моттигерча Советашца цхьана Iалашде деза республика юртарча районашка гIишлош хьалъяра программа кхоачашъеага.

Халкъа образоване, унахцIено лораяра, культура хьакъехьара дуккха декхараш кхоачашдара боккха лоархIам болаш хурга дешара кердача шера масе оагIорахьара а дика а школаш кийчъяр. хIаьта дарбай дареи культурно-просветительни учрежденеш Iай болх бара кийчъяр.

ХIанз берригa низ тIабахийта беза дикагIа Iана кийчо яра специалисташ Iалашбара районашта, школай, больницай, культпросветучреждений коллективашта юкъера социалистически яхь шерра йоаржаяра. Цу гIулакха шерра юкъеоза беза предприятей, совхозий, колхозий кулгалхой, республика еррига общественность. Городской предприятеша, учрежденеша, школаша юрта дукха шефски новкъостал де деза.

Доклад яь чаккхоалаш Х. Х. Бокова аьлар:

— Юртарча интеллигенце республика берригача къахьегамхоща цхьана доагIаш дола дакъа лоац колхозни совхозни производство, халкъа образовани, унахцIено лораела, культура, общественни вахара кхыйола оагIонаш дегIайоалаяра юкъе. КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш цо кхы а хьинар долашагIен тIагIерттан къахьег нийслагIча пятилетка декхараш, КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра, хьинаре кийчо ю хургйолча КПСС XXV съезда.

Мукъаба сова республика юртарча интеллигенце — хьехархоша, лораша, культура учреждений болхлоша, колхозни совхозни производства специалисташа — партийни советски организацей хьалхлеаца шоай беркатерча балха тIехь керда толамаш доахаргхиларах, коммунизм хьалъяра еррига участкашка керда коталонаш яхарца Дахьe Iадъюргхиларах теша.

ДОКЛАДАХ ЙОЛА ПРЕНЕШ

Х. Х. Бокова доклада пренеш дIайоладелар. Эггара хьалха къамаьл дир депутата **С. М. Бекова** — КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара. Цо аьлар:

— КПСС районни комитето, къахьегамхой депутатий Советаша белгтала болх баьб интеллигенце общественно-политически хьинар дIахо а лакхдара тIабераабаь. ХIанз районе болх беш ва 800 гаргга хьехархо. Укх тIеххьарча шерашка дикка дуккагIа хиннаб лораши культура болхлойи.

Тахан цхьаккха политически мероприяти чакхъяккхац хьехархоша, лораша. культболхлоша хьинаре дакъа ца лоацаш. Уж ба партийни комсомольски дешара пропагандисташ, лектораши докладчикаши, агитатораш.

Юрташка бахача наха кхетам луча оаха бизза пайда эц цIагIарча лекторех. Ши эзар совгIа ладувгIаш саг а волаш 140 лекторий я тхаьнцига. Цига болх бераш дуккагIча даькъе хьехархой ба. Цар кепттера теркам тIабохийт халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдара, Iилма-атеистически болх тоабара.

Наха юкъе беркате болх бу ТIой-Юртарчеи Яндаречеи юкъерча школай педагогически коллективаша.

Интеллигенце общественно-политически хьинар айдара доккха новкъостал ду Къилбаседа-ХIирийчен Пригородни районерча хьехархошцеи лорашцеи тха районера бараш вIашагIбеттабаларах.

КПСС районни комитето, райисполкомо, юрташкарча Советаша даим йоакхо ю юрташкарча интеллигенце вахара хьалий.

Оаха дукха хIама лаьд юрташка бахача хьехархоштеи лораштеи кхачани промышленни товараш лоаттадара даькъе.

Цхьабакъда, аьлар оратора, районерча интеллигенце кхы а дикагIа болх бе йиш яр нагахьа санна школай, унахцIено лораяреи культуран учрежденей лерттIа материальни база яларе. Районе нийс школа я кхаь сменагIа занятеш еш. Цхьанна а юрта, цу даькъе городе а яц типовой клубни здани. Ше мел йола клубаш цу гIулакха хьаданза долча цIеношка ухк. ХIаьта Наьсар-Керте, ГIазе-Юрта, Яндаре уж вIалла я а яц. Цу гIулакхо чIоагIа новкъарле ю политически а кхыйола а мероприятеш чакхъяхара.

ХIара шера районе тоъаш бац хьехархой, лораш. культболхлой. Вузаш чакхъяьхачул тIехьагIа районе хьахьожабаь цхьайола специалисташ тхо долча хьабагIац. Цу тайпара хIама хул культура учрежденешка а.

КIезиг-дукха дикагIа лел медицински болхлошца район Iалашъяра гIулакх. Тхона доккха новкъостал ду Назране хьийиллача республикански медицински училища филиало. Цо тхона мел эша ярахеи юкъера медперсонал, бакъда, лораш хIанз а тоъаш бац.

— Тахан берригача мехкарча кагирхошка юкъера дешар дешийтарга довлача хана, — аьлар республика просвещене министра, депутата **М. У. Умарова**, — школа лоархIам, къаьстта а юртарчун бар, наьха санна лакхлу. Долче, цунга хьежжа лакхлу хьехархочун бехктоккхам а. Таханара школа дешара заведени хинна ца Iеш юртарча культура юкъмоттиг а я. ХIаьта цо дIадех хьехархой профессиональни говзал лакхъяра, цар идейно-политически кхетам лакхбара, педагогически коллективай болх дикагIча тайпара вIаштIехьбаккхара партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаша дуккагIа йоакхо елга.

Партийни советски организацеша, боахамий кулгалхоша, цхьайолча районашка бахача наха хьехархой чIоагIа йоакхо елга хьагойташ дола масалаш довладу министро.

ХьатIабаьхкача специалисташта, школана эшачунга дика хьож «Терек», «Восточный», «Новогрозненский» яхача совхозий кулгалхой. Наурски районе къоастаь йоалаш латт берригa хьехархой коммунальни квартирашца Iалашбара проблема. ХIара шера юрташкарча интеллигенцеиа лаьрхIа укхаза хьалъю бIаьш метраш йола квартираш.

Цунца цхьана, аьлар оратора, юрташкара школаш хьехархошца Iалашъяра проблема хIанз а къоастаянза я. Цун бахьан дешархой дуккагIа хулга, йоккхийча юкхьанцарча школаех бархIшерара яраш хьаелга, хIаьта бархI шерарчарех — юкъера яраш хьаелга да. ШоллагIIар — тоъал дукха специалисташ вай республикера дIаухилга. Дуккха хьехархой наьха цIеношка бах. Царна лерттIа культурни гIулакх делга вIаштIехьдаьккхадац. ХIанз а нийслу царна духьала хулигански гIулакхаш леладеш йола моттигаш. Юрташкарча школашта, цар хьехархошта геттара а во новкъостал ду республика дуккхача боахамий кулгалхоша.

Республика юрташкара школаш хьехархошца Iалашъяра Дагестане, Мордове, Ярославски областе а санна вайцига а Нохч-ГIалгIай педагогически институт хьаелланза яргъяц аьнна хеташ ва М. У. Умаров. Кадраш кийчъярал совгIа цу институтах хургъяр хьехархой квалификаци лакхъергйола методически юкъмоттиг а.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара, депутата **В. Г. Табацковас** дийцар юртарча интеллигенце кадраш кийчъяра, уж балха тIа дIаюха нийсъяра, царна кхетам балара беча балхах.

Цу дешай цIенхаштта йоакхо ю районни партийни организаце, къахьегамхой депутатий районнии юртийи Советий исполкомаша. Райисполкомо ладийгIар Гребенскойи Ново-Щедринскии юртий Советий исполкомаша хьехархойи лорийи жилищно-бытовой хьашташ кхоачашдара дешага. Юрташкарча специалистий хадданза йоакхо ю колхозашеи совхозашеи. Царна тел дика квартираш, бешамаш дIае, йол хьакха лаьтташ, новкъостал ду цIенош хьалдеча.

Школашка вIашагIъеххай массаза а болх беш йола коллективаш, тIехь-тIехьагIа кIезигагIа нах дIаух цигара. Из дерригa а де вIаштIехьдаьннад кадраш районе бахача нахах кийчъярах.

Укх тIеххьарча кхаь шера тха районе болх бе венав 105 къона хьехархо. Уж берригаш а шоай хана тха школаш чакхъяьхараш ба. ХIанз педагогически дешара заведенешка деша вагIа тха района школашка дийша ваьнна 54 саг. Хьехархой хинна баьлча уж берригаш а тхо долча болх бе юхабоагIаргба. Укх шера юкъера школа чакхъяьккха 37 саг Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университете деша гIоргва, 18 саг — Грозненски Гудермесски педучилищашка.

Медицински кадрашца а Iалашъяьй район.

Советий исполкомаша, колхозий правленеша, педагогически коллективаша дукха хIама ду дешархой лаьттанцара болх безаш, механизатора, гIишлошъечун говзал Iомаяра тIакхувш хилийтара. Лакхереи юкъереи квалификаци йола 502 юрта боахама специалист ва районе. Юртбоахама институташка дешаш ва 60 гаргга колхозийи, совхозийи стипендиат. БIаь совгIа саг дешаш ва заочно. 1974 шера денз юртбоахама специалисташа аттестаци ю районе.

Интеллигенце общественно-политически вахаре дакъа лацарах дувцаш, оратора белгалдаьккхар, моттигерча Советий депутаталла хержа 124 интеллигенце викал хилар.

Культура учреждений балха юкъе хьинаре дакъа лоац районга интеллигенце. Уж бIаргаго йиш я кердача обрядаштеи цIейштеи пропаганда еча, художественни самодеятельноста кружокашта кулгалдеча. Партийни образованей комсомольски просвещеней системе пропагандисташ бараш дуккхагIча даькъе интеллигенце викалаш ба, цар бахача наха дIайовзийт вай парте политика, къахьегамца коммунистически гIулакх долаш хургболаш кагирхошта кхетам лу, уж социалистически доалахьенга доал де Iомабу, советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи уйланца уж хьалкхебу, дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашта духьала лира къовсам лоаттабу.

Къоастаде дезача цхьадолча дешашта терко тIаерзаю оратора. Къаьстта воча хьал тIа да школаш хьалъелга. Бороздински станицереи Привольное яхача хутореи школаш хьалъелга геттара а ледара лел. Массехк шу да Гребенской станицерча школана хьатIахетта классийа цIенош хьалде доладаь.

Райцентреи Червленни станицеи ши больница хьалъеш латт. Уж балхаш Iалаьмате эсала лел. Цу гIулакха вIалла а бала кхоачаш яц республика унахцIено лораяра министерство.

«Солнечный» яхача совхоза звеньеваяс депутата **З. М. Шамилевас** Лаккхехьарча Советага хоам бир Урус-Мартановски района юртбоахама къахьегамхоша дерригача хьокхамий пятилетка тIеххьарча шера ялх бетта план тIеххкоачашъяьй, аьнна. Из толам боаккхача шоашкара доагIа дакъа лаьцад ГIойтIарча лаьттеи хьайбаши леладераша.

Производственни декхараш кхоачашдарца цхьана, йоах депутато, «Гойтинский», «Солнечный» совхозий дирекцеша, Гойтински юрта Совета исполкомо доагIар ду хьехархой, лораш, кхыбола а болхлой мел эшачунца Iалашбара. Цар телача заявкашка хьежжа тикашка хьаккхуь кхачани промышленни товараш, бальцадараши сомш.

Юрта дика культура цIа да, цига хIара дейна кино хьокх, художественни самодеятельностe дакъа лоацача юртарча кагирхоша концерташ увттаду, лекцеш еш.

Юртарча интеллигенцена а бахача наха а гIулакх деш я маIача наьхеи кхалнаьхеи парикмахерски, кога гIярс, телевизораш, радиоприемникаш тоаю мастерскеш. Юрта керттерча улицашка водопровод иллаш латт, ер шу чакхдоаллаш болх бе йолалургья из. Дика болх бу автобусаша.

Сиха дегIайоагIаш а тоалуш а латт тха юрт. Цхьабакъда, кIезига дац кхоачамбоацараш а. Урусмартановцаш сагота ба дуккхача юрташка водопровод ца хилара. Масала, Урус-Мартане яц культура Дворец.

Районе 30 школа я, уж керлача дешара шера йоагIача тайпара кийчъе еза. Бакъда, района цхьаь пазI гIишлошъю организаци яц. Тоаде дезаш да поликлиника чуйола цIенош.

— Аз, се депутат хиларах тарра, — йоах ораторо, — республика Лаккхехьарча Советага дехар ду уж кхоачамбоацараш дIадоахача тхона новкъостал дар. ХIаьта оаха тхоашкара доагIар дергда нийслагIча пятилетка тIеххьара шу толаме чакхдаккхара а КПСС XXV съезда даха ма-доагIIара накъадахара а.

Хоза а хеташ ладийгIар депутаташа республикански больница керттерча лоро депутата **Н. Б. Мироновас** даьча къамаьлага. Цо дийцар республика цхьайолча районашка медицински болхлой дукха хувцалуш хилара бахьанех, критика йир Назрановски, Ачхой-Мартановски, Веденски районий моттигерча Советий исполкомашта, боахама организацей кулгалхошта цар медицински болхлой цхьан моттиге дIачIоагI ца барах, дарбан учрежденешта эшачун цар йоакхо ца ярах.

Цунца цхьана, аьлар Н. Б. Мироновас, республике дуккха моттигаш я къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша унахцIено лораеча учрежденешта лерттIа кулгалдеш. медицински болхлой йоагIача тайпара йоакхо еш. Цу тайпара масалаш да Шелковской, Сунженски, Надтеречни районашка, кхычахьа. «Верхненаурский» совхоза директор нов. Таймасханов каст-каста хул медицински болхлой болча, царна эшаш дола новкъостал ду. Цхьа бахьан доацаш дац цу юртара фельдшерско-акушерски пункт республике эггара дикагIчарех лоархIаш хилар, юрта дика санитарни порядок оттаяьй, бани хьалъяьй. УнахцIено лораяра министерство декхарийла я дарбан уч-

(Йистедоалар 3-ча оагIо тIа).

ЯЛХАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ХЬАЛХАРА СЕССИ

СОВЕТИЙ ЙОАКХОИ ТЕРКОИ

(Йистедоалар. Долалур 2-ча oaгIo тIa).

реждений опыт дIа-юха йовзийта, унахцIено лораяра материальни база чIоагIъе.

Трибуна тIа ва республика культура министр **В. А. Татаев**. Дукккхача партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша дикка тоадаь культпросветболхлой кадраш хьахоржилгеи царна кхетам лулгеи, аьлар цо. Эггара хьалха из ала доагIа Ножай-Юртовски, Шелковской, Наурски, Грозненски, Гудермесски районех.

Цхьабакъда, балхара дIабувлаш хIанз а дукха культура болхлой хувцалу Назрановски, Ачхой-Мартановски, Шалински, Урус-Мартановски районашка, кхычахьа. Юрташкарча районашка 1,5 эзар гаргга культпросветболхло ва, кIьта коммунальни ведомственни квартираш йолаш верригa а 132 саг мара вац.

Цхьайолча хана къона специалисташ дIаух шоашта цхьа бахьан а новкъостал ца дарах. Хиланза дергдоаца вахара хьелаш Iалашдара, клуба ремонт яра, библиотекайи культура цIенойи материальни база чIоагIъяра вIалла а хIама дац боахамий цхьаболча кулгалхоша, моттигерча Советаша. ТIаккха болх бе безам боагIаргбий наьха? БоагIаргбац, цудухьа дIа а ух.

Культурно-просветительни учреждений болхлошта моральни материальни поощрени яра йолча торонех хIанз а хайра пайда эцац.

Культура учреждений материальни база таханарча денга эсала я.

ДукхагIйола культурно-просветительни учреждениеш маьхах лийцача цIеношка ухк, цудухьа болх бара эша хьалаш доацаш а я. ХIьта бюджетах капитальни ремонт е а эшаш йола хIамаш эца а хьахьожадьча ахчах пайда эцац.

Цу тайпара хьал кхы дIахо ла йиш йолаш дац, цо цIенхаштта новкъарле ю Нохч-ГIалгIайчен культурен искусствои дIахо а дегIадоаладара.

— Тха района интеллигенце, — йоах тор. МалгIабикерча № 3 йолча юкъерча школа хьехархочо, депутата **А. З. Коригова**с, — доккха дакъа лоац экономикен культурен дегIайоалаеча, паччахьалкхен Iаьдала моттигерча органаша хIама хьакхоллаш хьа мел беш бола болх тоабара. Интеллигенце дукха викалаш депуташ ба, исполкома юкъе ба, массазарчеи кхычеи комиссешта керте латташ.

Юрта интеллигента кхетам, хьинар, инициатива лархIа а хьаллаца а еза паччахьалкхен Iаьдала органаша, къаьста юртий Советаша, моттигебахача наха.

Массехк шу хьалха тха района цхьайолча юрташка моттигаш нийсъелар кхычахьара хьаенача интеллигенцеца моттиге бахача цхьаболча наха ца безами хулигански гIулакхаши леладеш. Дукха кхетамеи профилактически болх барах, партийни советски органий оагIорахьа цар чIоагIа йоакхо ярах уж санна дола гIулакхаш укх тIеххьарча хана районе нийслуш дац.

ХIьта а интеллигенце балха тIа а быте а халонаш а нийсйолийташ хIанз а тIехьа тханцига къоастаданза дукха дешаш да. Кердача городе 320 меттига моттиг йола больница комплекс хьалъяь ца йоалаш гаьна яьнпай.

Здравоохранене министерства ахча хьахеца деза центральни Вознесенски больницашта ремонт яра.

Городе а юрташка а наха чубаха цIеной ца хиларца дувзаденна дукха да тханцига къоастаданза дола дешаш а. Тахап 66 хьехархо ва коммунальни квартираш эшаш. Республика Министрий Советерча капитальни гIишлошъеча управлене городе МалгIабике шинъ 56 квартира йола наха чубаха цIенош хьалдара дола документацеш долаш да. МалгIабика интеллигенцеи къахьегамхойи цIерагIа дехар ду аз 1976 шера уж цIенош хьаллар.

Инаркъеи Долакоаи бахача наха мела хий чудиллара йола водопровод йиллара дош а къоастаданза да. Из дош къоастадара а тхона новкъостал дар дех оаха республикански организацешкара.

Шерра шера Даби-Юрта школа хьалъяра ахча хьа а хьежаду, плана юкъе а кхухь, хIьта практически цох деш хIама а дац, из объект хьалъяра йоакхо еш а яц культура министерстви «Скотопром» трести.

Кердача Редантера, Даби-Юртара, Поккхача Ачалкхера, Долакоара педагогически коллективаш халача хьалашка къахьегаш я.

Укх шера пленагIа лаьрхIачох эксплуатаце дIаяла езаш я Кердача-Редантереи Поккхача Ачалкхереи школаш, цига кхаь сменагIа дешаш ба дешархой. «Севкавгазпромстрой» объединене СУ-9 подрядчика из школаш хьалъяра болх чIоагIа мела бу.

Района общественно-политически вахаре юрта интеллигенце хьинаре дакъа лоацаш хиларах дийцар ше къамаьл деш КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара, депутата **Г. Г. Самарске**. — Района интеллигенце, — аьлар депутата, — партеи правительстваи решенеш кхоачашъю, хIара гражданина марксистско-ленински хьехам лу, коммунистически хьисапе къахьеген ший Даьхенах доккхал деш Iомаву. Районе 720 медицински болхло, 700 совгIа хьехархо. 145 культработник, халкъа боахама кхыча доакъой 670 специалист ва.

ХIьта царна лерттIа бахари болх барах дола хьалаш IалашдIара бизза низ кхачац тха. Масала, райцентре бахача нахах ехаией цIеношка мара гази водопроводи чуйиллаяц. Бюджетни ассигноване чотах наха чубаха цIенош хьал ца ду массехк шу да. Из бахьан долаш районера 30 процент бола хьехархой дика доацача наьха цIеной квартирашка бах. Иштта бах лораш, культпросветболхлой, кхыбола специалисташ.

Тхона хетачох районе хьалъе еза промышленни предприятеш. Цо новкъостал дергда балха нах дIанийсбара, наьха культурно-бытови хьалаш тоадара.

Тханцига геттара кIезига нах бахаш пункташ я, масала, ДьттагIе. Из гаьна лоамашка ду, цига телефонни радиои бувзам бац, транспорт йодац. Уж санна йолча юрташка бац лораш, квалифицированни хьехархой, культура болхлой, халкъа боахама кхыбола специалисташ.

Тхона хетачох аIамига юрташ вIашагIтоха еза.

Юрта социалистически законность чIоагIдара хетадир ший къамаьл юстице министра, депутата **И. А. Албастова**. Юрта кхычахьара хьабоагIа специалисташ бахача наха безаши лоархIаши тIаэцаргболаш гIулакх дара наха юкъе беш бола кхетама болх чIоагIбе безилгеи, интеллигенцеца хулиганство лелаечарна духьала къовсам лоаттабеча административни органий бехктокхам лакхбе безилгеи белгалдаькхар цо.

«Горячеисточненский» совхоза комбайнера депутата **К. А. Дудуркаева**с хоам бир сессе дакъа лоацарашка совхоза кхашкара илат сихденна чуэцаш латташ хиларах. Балха тIа доккха новкъостал ду керттерча агронома, совхоза кхыча специалисташа.

Юрта къахьегамхоша чIоагIа лархIа а лоархI сий а ду интеллигенце. Беррига хьехархой квартирашца Iалашбаь ба. ХIьта кхача ба городе аха безаш ба уж. хIана аьлча юртарча торговле гIулакх во вIаштIехьдаькхад.

Къамаьл ду республика Госплана председатела, депутата **Е. В. Брыксина**.

ДIадахача диъ шерей ах шерей, аьлар оратора, КПСС XXIV съезда хьалхашка оттадаь дехараш кхоачашдеча дикка дакъа лаьцар республика къахьегамхоша.

Экономика, культура дегIаяхарца, халкъа хьал-торо лакхъяларца цхьана сихха лакхлуш латт наьха образовани, дукхагIа хулаш латт лакхерей юкъера лаьрхIа йолеи образовани йола специалисташ. Уж халкъа боахаме къахьегаш а ба.

Доклада тIа ма аллара, моттигерча Советий лоархIамегIа дола дехар да хьинарегIа дIахо общественно-политически вахаре дакъа лацар, юртарча интеллигенце къахьегамеи бытеи хьалаш тоадар.

Цхьабакъда дукха моттигаш нийсъенназ юртарча интеллигенце культурно-бытови хьалаш тоадара хьакъехьа белгалдаь де дезараш кхоачаца деш. Иштта, Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене, «Чечингсельстрой» треста, минжилкомхоза ремстройтреста бехкагIа тIеххьарча диъ шера юртарча интеллигенцега дIа ца кхоачаш дисад 8650 квадратни метр нах баха цIенош.

Белгалъяьхача гIишлошъяра организацеша шоай болх во барах юрта школьни зданеш хьалъяра планаш а кхоачашъяьяц. Школаш хьалъяра балхаш тIехьадисад укх шера ялх бетта.

Бахача наьха бытови хьашташ кхоачашду предприятеш хьалъяра балхаш а эсала лел.

Цу ерригача факташа тешал ду юртарча интеллигенцена эша культурно-бытови хьалаш вIаштIехьдахарей из балха дIачIоагIъяларей тIехьа госплана, министерствашеи, ведомствашеи, моттигерча Советашеи беча балха юкъе цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар.

Юртарча интеллигенце общественно-политически хьинар айдара, цун къахьегамеи бытеи хьалаш тоадара тIехьа лоархIаме болх бу Гудермесски района къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша. Цу хьакъехьа лаьца сессе къамаьл дир городской Совета исполкома председатела, депутата **У. А. Исмаилова**.

— Моттигерча Советаша, юртбоахама предприятейи общественностеи кулгалхоша къаьстта йоакхо ю хьатIабаьхкача специалистий. Царна эшшаш долча гIулакхага хьажа гIерт тхо. Царех 70 процент бараш коммунальни квартирашка бах. Кхычахьара баьхкача хьехархойи специалистийи дика йоакхо ю «Терек» яхача совхозе. Цу боахаме дика традици хьахиннай: дешара шу дIадолалуш хьехархой кхашкарча къахьегамхоша вIашагIкхет.

Хьехархой чIоагIа йоакхо ю «Новогрозненский», «Восточный» яхача совхозий, «Дружба», «Кавказ» яхача колхозий кулгалхоша. Укх шера совхозийи колхозийи чотах юртарча интеллигенцена лаьрхIа 16 квартира чуйола цIенош хьалдеш латт.

Укх шера хьехархой, медицински болхлой, кхыбола специалисташ боагIаш, хиларца дувзаденна, юрта Советаша, халкъа образоване отдела, школаша, медицински, культпросветучреждениеша лерттIа уж тIаэцара де дезараш белгалдаьд.

Дош лу республика юртбоахама министра, депутата **Д. Г. Завгаевна**.

— Вай республика Лакхехьарча Совета таханара сесси, — аьлар цо, — къахьегамхой депутатий Советашка хиннача хоржамашеи, эргIанарча КПСС XXV съезда сийленца наъъадахара деррига халкъо еча кийчонои политически къахьегамеи хьинар айденнача хьалашка чакхйоал.

ТIагIертта къахьегаш я укх деношка республика совхозийи колхозийи коллективаш. Укх шерара Iалама хьалаш чоалхане этта доллаше а лакхара производственни хьокхамаш гойт цар, социалистически дехараш кхоачашде карагIдувл. Ерригача республике шерра даьржад ялат чуэцара балхаш. Таханарча денга хьекха а аьрда а дааьннад 49 эзар совгIа гектара тIара ялаташ. Хьалхарча деношке а денз ялат чуэцара балхаш дика вIаштIехьдаьхар, техника балха овсарле лакха хилар — уж. хIамаш белгала да республика дукккхача боахамашта, хIьта къаьстта хьалха латтача Шелковской, Шалински, Сунженски районий колхозашта, совхозашта. ДукхагIа йола районаш ялата заготовкаш е йолаенна.

Республика юртбоахама къахьегамхошта Iалаьмате доккхийи бехктокхамеи дехараш хьалхашка латт. Пятилетка тIеххьарча шера залаш кхоачашъярал совгIа пятилетка хьалха дIанхача шерашка тIаписа дехкар дIатакха а дехкарийла да вай. Iалаьмате доккхийи бехктокхамеи дехараш да итталгIча пятилетке вайна хьалхашка латтараш. Цига толам боаккхилга дукккхача даьккъе тийша хурга юртбоахама кулгалхоех специалистехи, юрта ерригача интеллигенцех. Пятилетка шерашка юртбоахама специалисташ тоъал алсамбаьннаб юрта. Юкъера лаьрхIача хIара боахаме хIанз 22 специалист ва юкъерей лакхерей образовании йолаш.

Цхьабакъда хIьта а республика колхозашкеи совхозашкеи специалисташ тоъац. Юкъерча звеноех йолча кадраех эхаш мара юкъера образовании йолаш бац.

Боахамашкара болхлой хIанз а дукха дIаух. Алхха цхьан шера (1974 шера 1 апреле денз 1975 шера 1 апреле кхаччалца) 400 саг гаргга болхло хувцавеннав.

Юрта боахама специалисташа шоай профессех доацача балхашка болх беш а дукха моттигаш нийслу.

Цхьайолча совхозашеи колхозашеи доагIача бесса а йоакхо яц юрта интеллигенци, къаьстта хьехархой, лораш кхачан продукташца, чуIе моттигашца Iалашбара, царна культурно-бытови хьалаш вIаштIехьдахара. Иштта «Гехинский» совхозе хьехархошкеи лорашкеи болхлой столове хIама ца яйта гIийртабаб болхлошта телаш бола кхача чухьнахьарча маьхех тел яхаш. Оратора хоам бир, укх шера хьалдергдолча 13,9 эзар квадратни метр нах бахача цIеношка, 4500 квадратни метр, е 32 процент, хьехархошта лаьрхIай аьнна.

Колхозашкеи совхозашкеи болх беш хургья боахамий чотах хьалъяь бахача наьха бытови хьашташ кхоачашду 29 комбинат, 22 комплекси приемни пункт, болх бе йолалуш я 510 моттиг чуйола деша баха йоацача берий учреждениеш, цига дIаэцаргда юртбоахама болхлой лораш меттел, хьехархой, лорий бераш а.

Общественни кхача кийчбара гIулакхаш совхоза хьачийнача лимитай чотах, цар доазон тIа баха лоараш. Хьехархой шурийна Iалашбе торо йолаш я министерство. Торо я уж шоотта баьпададарашца, сомаца, комсашца Iалашбе а.

Пренеш чакхъяьннай.

* * *

«Юртарча интеллигенце общественно-политически хьинар айдараи цар къахьегамеи бытеи хьалаш тоадараи республика къахьегамхой депутатий Советашта хьалхашка латтача дехарех» лаьца соцам тIаийцар Лакхехьарча Совето.

МАНДАТНИ КОМИССЕ ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛА Н. Я. ПРАВЕНЬКЕ ДОКЛАД

Новкъостий депутаташ! 1975 шера 15 июне РСФСР Лакхехьарча Совете, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете, къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамаш хилар.

Республике хоржамий кампани, вай берригача мехка а санна, дIайихьар дика вIаштIехьъяьккха, наьха политически къахьегамеи хьинар лакха айденнача, парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа, 1975 шера а бIарччача ийслагIча пятилетка а заданеш ханал хьалха кхоачашъяра тIехь деррригача халкъо къовсам лоаттабеча хьалашка. ЧIоагIа патриотически хьинар айдеш а кердача тайпара шерагIа социалистически ях йоаржаеш а гIулакх хилар Советски Союза Коммунистически парте эргIанара XXV съезд гулъяра хьакъехьа КПСС ЦК апрельски Пленумо тIаийца соцами Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIем тIа Котало яьккха 30 дизар дездари.

Хоржамий кампани йолча хана советски наха хьахьекхар Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени ленински чурча а арахьарча а политика шоаш чIоагIа раьза хилар, деррригнеша могадир КПСС Центральни Комитета, цун КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача Политбюро социалистически экономикен культурен дIахо дегIайоалаяра, къахьегамхой вахара хьал тоадара хьакъехьара, халкъашта юкъера машар лорабареи чIоагIбареи хьакъехьара дехараш кхоачашдара тIадерзадаь массе тайпара гIулакхаш.

1975 шера 21 марта арадаьннача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа хоржамаш дара республике вIашагIъеллаяр Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара йола 160 хоржамий округ. Хьалха хоржамаш долча хана хиннарел Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йола хоржамий округаш 11 округ дукхагIа хилар Цу тайпара республика Лакхехьарча Совете дукхагIа викалаш харжар советски демократи дегIайоалаяра тIехьа керда гIа баккхар да. Хоржамаш хилар ерригача хоржамий округашка гIолла.

Республике гIолла харжархой спискашта юкъе вихьавар 568722 саг. Кхаж тоссаш хилар 568712 саг, е 99,99 процент. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла болча кандидаташта тIехьа кхаж тессаб 567402 харжархочо, е кхаж тоссача дакъа лоацаш хиннача берригача харжархоех 99,77 процент бараша. Депутаталла болча кандидаташта духьала кхаж тессаб 1310 харжархочо, е хоржамашка дакъа лоацаш хиннарех 0,23 процент болча харжархоша.

Нохч-ГIалгIай АССР Конституце 31 статьяга хьежжа мандатни комисси хьежай Нохч-ГIалгIай АССР ялхазлагIа хержача Лакхехьарча Совета берригача депутатий полномочешка.

Депутаталла бола кандидаташ дIаязбарах долча окружной хоржамий комиссей протоколашка, йоагI-йоагIача округашка гIолла баллатироваться де шоаш раьза хиларах йолча депутаталла болча кандидатий заявленешка, кхаж тассарах долча окружной хоржамий комиссей протоколашка, хIьта иштта Центральни хоржамий комиссе хьачуеннача кхыйолча материалашка хьежа а хьежа мандатни комиссе гучадаькхад Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаташ ерригача 160 хоржамий округе гIолла нийса а Нохч-ГIалгIай КонституцегIеи «Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжарах йолча ПоложенегIеи» боагIача тайпара а хержа хилар Депутаташ нийса хержа бац эьниа шеко хулийташ йола цхьаккха жалобеи заявлении мандатни комиссега кхаьчаяц. Цхьаккха а округе гIолла хоржамашта кассировани е езаш хилара бахьан долаш дац. Кандидаталла оттабаь а дIаязбаь а бараш берригаш депутаталла хержаб. ХIьта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хила шоай харжархошкара полномочеш дIанийца а ба.

Лакхехьарча Совете хержача депутатий составо дог тийшша бакъду социалистически строй боккъонца демократизм йолаш хилар. Депутаташта юкъе ба болхлойи министраши, колхозхойи Iилмахойи, культура деятелаши, къахьегама ветеранаши къона ноахали.

ЦIаккха ца хиннача тайпара шера юкъе яхай депутаташта коммунизм хьалъяра тIехьа къовсам лоаттабеча боккха лоархIам болаш йола болхлой класс. Депутаташта юкъе ба колхозни ахархой дикагIа бола викалаш.

ЯлхазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете депутаталла хержаб 65 болхло, е 40,6 процент, 22 колхозхо, е 13,8 процент, хIьта беррига болхлойи колхозхойи 87 депутат, е 54,4 процент. Уж берригаш а боккъонца коммунистически хьисапе къахьегаш, пятилетка заданеш кхоачашъеча дика хьоккхамаш даьха а доахаш а ба. КПСС XXV съезда баха мабоаггIара накъа бахара тIехьа толаме къовсам лоаттабеш ба.

Депутаташта юкъе Iилман, культура, просвещене, унахцIено лораяра викалий йоккха группа я, тIемахой, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлой ба.

Коммунизм хьалъеча, производственни планаш кхоачашъеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах 106 депутат СССР орденаши медалаши енна ва, хIьта ворхI депутат Социалистически Къахьегама Турпалеи Советски Союза Турпалеи сийдола цIи енна ва.

Лакхехьарча Совета берригача депутатех 94 КПСС членеи членалла кандидати ва, е 58,8 процент, 66 парте воацаш ва, е 41,2 процент. Цо хьахьокх коммунистийи парте боацарийи блок йохаргйоацаш хилар.

Паччахьалкхен, боахама, культура, общественни балха ерригача участкашка маIача наха нийсса беркате къахьегаш ба советски кхалнах. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете депутаталла хержай 71 кхалсаг, е депутатий ерригача составах 44,4 процент.

Сийлахь-доккха а дохаргдоаца а вежарашха дола доттагIал къаьгга хьахьоккхаш да депутатий состав бе-беча къаьмех латташ хилар. Лакхехьарча Совете харжав 66 нохчо, 70 эрсе, 17 гIалгIа, 4 украинец, иштта кхыча къамий викалаш.

Депутатий состав дукха дийша нах юкъе хиларца а белгалйоалаш я. Лакхера, чакхдаланза лакхера, юкъера дешар дийша ва 131 саг, е берригача депутатех 81,9 процент, 9 депутат Iилман степень йолаш ва.

Керда хержача лакхехьарча Совета составе юкъе 113 депутат, е 70,6 процент бараш, хьалха хиннача хоржамашка хержа хиланза ва.

Республика Лакхехьарча Совета юкъе баха нах тайп-тайпара ханаш йолаш ба. Депутатех 49 саг, е 30,62 процент бараш 30 шерал кIезигагIа ха йолаш ба, цу даькъе 27 депутат, е 16,9 процент ВЛКСМ членаш а болаш; 30 шерагара 40 шерага кхаччалца ха йолаш ва 46 депутат, е 28,75 процент; 41 шерагара 50 шерага кхаччалца ха йолаш ва 33 депутат, е 20,63 процент; 50 шерал тIехваьнна ва 32 депутат, е 20 процент.

Цу тайппара, депутатех дикка дукхагIа дола дакъа йоккха вахара опыт йола нах ба, Советски Iаьдал даккхара а лорадара а бирсача школах чакхбаьннарий, социализм хьалъяьрий, болхлойи колхозхойи моастагIашца къовсам а лоаттабеш из котъяьхарий ноахала викалаш ба. Царца цхьана республика Лакхехьарча Совете хержаб дуккха къона депутаташ а. Цу тайпарча депутатий составо дика хьахьокх вай общества цхьоагIо а ноахала преемственность а.

Новкъостий депутаташ! ЯлхазлагIа хержача Лакхехьарча Совето кхоачашде дезаш да лоархIаме паччахьалкхен, боахама, социально-культурни гIирсаш хьалдара дехкараш, Советски Конституце, депутатий статусах долча Законо, советски халкъа шоаех беннача тешамо дIа ма-деххара лерragIа кхоачашъе еза цо Коммунистически парте политика. Депутатий составо гешам болийт Лакхехьарча Совете, массазарча комиссешка, хоржамий округашка шоаш хьинаре беча балхо Советски паччахьалкхе дIахо чIоагIъяра, республика экономикен культурен тоаяра, коммунистически общества дехкараш толамца кхоачашдара массе а оагIорахьара новкъостал дергхиларах.

РЕЙД ГАЛЕ ЧУ ЕЛЛА ЮВ ТIАЯЛАНЗА IАЦ

Массаволча сага ховш да мел доккха дакъа лоац общепита предприятеша таханарча вахаре. Саг ший мукъа йола ха доттагIашца, цIен дезашхошца дIаяхьа, салаIа вода ресторане, кафе. Цу предприятей болхлоша шоашта даьча гIулакхага, Iимерзалонга хьежжа хурга цар сакъердадалар Дика уйлаш кер чу ессе, дог гIоздаьле дIавода Назрановски района общепита чуйоагIача «Утро гор» яхача кафе венар.

Цхьабакъда массанахьа а укхаза санна лелац гIулакхаш.

Во тIаэн шоаш болча баьхка нах Назране юкъе уллача «Сискал» яхача кафе. 10—15 минут яккха еза раздаточне юхе яа хIама хьаяларга хьежаш.

— «ЧехкагIа дIавахийта со», аьлча тIаччух даа хIама хьателаш бола болхлой.

— Хоза хет тхона шо хьежаш латташ хилча, — аьлар раздатчица Таршхоева Аниc.

Дуьна хабар доацаш бIеха я кафе зал, кхыйола помешенеш. Iалаьмате дукха да мозий, вIаьта уж дIадаха молхаш тоха дагадохаш саг вац. Дегаза да цига хIама даа.

Дулх хьалтIамашта меттел маьхх а яхьаш хьадера.

— Ай, оаха хьаязьяйтараш хьалтIамаш ма-йий, — цецдаьлар тхо.

— Шоашта езе яа, ца езе дIаарадовла залера! — Цимхара йистхилар Мурзиева.

Города юкъе уллача ресторане хилар тхо. Тоъал дагIа дийзар официантка хьатIаягIа хьежаш. Контральни закупка йича, гучадаьлар йиъ курашка чу 40 грамм совгIа йий эшаш хилар

— Са бехк болаш нийсденнадац из, — йоах буфетчика Вышегурова, — бехке бар чоп ба.

Кухне помешенешка бIеха я. Зале наьха когех мотт а хьекхаш лелаш цискаш дар. ДIамел хьежача мозий да.

ВIалла къаракъ доккха йиш йоацача «Дружба» яхача кафе 400 грамм «экстра» шуша корайир тхона.

— Аз дохкаш дац из —йоах буфетчика Беков Дауда — Аз сийна лаьрхIа ийцадар из. Бакъда цунах теша хала да. Итташ цу тайпара къаракъ чухинна шушаш яр укхаза.

Цул совгIа болх беш яц холодильник. Болх беш-м, я. бакъда, хIама чуйкхла меттел юхе ваха йиш йолаш а яц. Ток ерт...

Из тоаяйта электрик вайтаргва аз аьннадар общепита директора нов. Мерешкова, яхаш бар болхлой. Бакъда из маца воагIаргва хевш саг вац.

Кафе хьанийца дола дулх оаха эзача 2,5 килограмм совгIа хилар. шеф-повара Халухаевас кухне дIаччуденна дулх тIадолча накладнойшца нийсдича.

— Цхьа-ши килограмм дукхатIа-кIезигагIа хул из-м, — йоах Халухаевас. Бакъда из иштта хилийта бокъо цуйна еннар малав хац.

Нахапарча Iимерзалонга диллача геттара во лел Назранерча № 2 йолча столове болх. Цул совнагIа хIама даа чухха нах Iехабе я гIерт. Кердача нарсий ши порци пхипа йолаш 10 грамм эшаш яр. дийкха цхьа порци а пхи грамм тоъаш яр. ХIьта вож ши порци нарсаши, кхо порци дулхи нийса дар.

Столове заведующи Нальгиев, шеф-повар Тайсумов, раздатчица Точиева шоай хурдаь тхона новкъарле е беннабар. Шоай харцахьара гIулакхаш гуча ца далийтара РОВД милице болхлой а оарцагIа баьхабар цар.

Укхазара вIатела дулх накладной а йоацаш тел. Тайсумова дIаденна дулхи юхе дисари оаха дIалаьрхIача 4,7 килограмм сов даькха дIахийцад цо.

— ДIаденнад «кулинария» яхача тика тIеи буфетеи, — йоах шеф-повара.

Цул совгIа 510 килограмм эшаш дола дулх мичад оаха хьаттача, Тайсумова йоах:

— Ай, из-м аз селхан «кулинария» яхача тика чу дIа маденнадий. — Накладной мичад, из бакъда е бакъдац хар дуxьа кетт оаха. — ХIара дийнахьа оаха дIалучча дулха накладной яздеш хилча дукха ма Iоа каьхаташ. Деррига кIира даьр дIаяздеш оттаю оаха накладной.

Кхетадеш да из иштта хила йиш йоацилга. Из ца ховш бац общепита кулгалхой.

Иштта шоашта могача тайпара хьамилг йоаккхаш боахка нах бехка кIалхарбаха гIерташ вар Назрановски общепита директор нов Мерешков. Царгара доагIар хьадеха ше кулгалхо хиларах тарра, харцахьдар нийсде дезача метте директора лаьца никъ из ба.

Бакъда цар фухха даь дале а, цIена «малайкаш» а хинна шоай бIеха гIулакхаш чакхдаха гIертарах хIама хиланзар. Гале чу елла юв тIаялаиза Iе йиш йий!

Рейдови бригада:
И. ГАДАБОРШЕВ, Б. ДАУРБЕКОВ — райисполкомерча советски торговле маьхаши бокъонаши лораяра йолча комиссе членаш.
Б. ГАСАРОВ. — «Путь Ленина» яхача районни газета редакце корреспондент. **А. САГОВ**, тха соб. корр.

УЗБЕКСКИ ССР. Ташкентски областерча Ангрен яхача хи тIа хьалъяьй Шархийнски гидроузел. Цо йиш хулийтаргья боамби, комсаш, баьцаш кхеергйолча Пскентскии Ахангаранскии районий целинни лаьтташ тIа а хий дохийтилга Iалашде.

СУРТА ТIА: Шархийнски гидроузел.

Г. ПУНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

МАЛХБУЗЕН-ГЕРМАНСКИ КАЛЕЙДОСКОП

РЕВАНШИСТ ХИЛА ЭКЗАМЕН ЯЛАР

10 шера гарта Мюнхене вахаш вола Юлькер Гюнен, турке, укх тIеххьарча ханналца дукхагIбола ший дай-мехкахой санна ший кхела ладкъаш хиннавац: шийна пайда а болаш евро-немка йоалаяьй ю, кIувсаш дохка ший доалахьара моттиг хьайниллай. Цхьабакъда малхбузенгермански гражданство тIаэца лаьрхIача аьттув болча коммерсанта хьалхашка дага а доашаш духаьленаш эттай. «ПаргIатача пачхьалкхен Баваре» (официально ишта оал цу лаьттах ФРГ-е) законагIа Баваре вахаш малхбузенгермански гражданство тIаэпа лоаши волча кхыча мехкарча саго цу цхьан ханна «баварски гражданина сийлахьа цIи» а ех. ХIаьта из титул йоаккхаш хилча, шикI на экххаш жоп дала деза IаьдалашIа лаьрхIа цу гIулакха оттадаьча массехк хаттара. Ший дезале экзамен кийчъеш волча Гюнена дага хиннадац, масала, укх тайпарча хаттара жоп дала ший цIенаргдий: дунен шоллагIа тIом хинначул тIехьагIа ханна доаллахарча державай кхра яхараш малагIа «немецки областаш» я. Цунна жоп ца а долалуш, Гюнен хIанз укх сахьата «баварски гражданин» ца хулаш висав. Баварски пачхьалкхен канцеляре лаьрхIад, из хIанз а реваншизма дух кхоачам болаш йоацаш хилар, моттигерча IаьдалнйIего башха тIаэцаш из ца хилар.

КВАЛИФИКАЦЕШ ХУВЦ...

Моттигерча репортераша белгалдоахачох, Бонне хьабе болх боацараштa юкъе кIезига бац шоай мехкашкара реакционни режимаш тIера кхайкхачул тIехьагIа гIулакхаш тIера дIабаьха хьалха хинна кхыча мехкий дипломаташ. Дукха ха йоацаш цар мугIараштa юкъе баьхкаб кулгаш вIашка а дехка багIа лаьрхIа боаца Тхиеу дипломаташ. Боннски журналисташа къамаьл шоаш деча хана цар хоам баьб, вьетнамски ресторан хьаелла безам болаш шоаш хилара. Шоай квалификаци хийца а хийца шеф-повараши метрдотелаши хулаш латт советникех. Атташех кельнераш хургба...

БАЛАНЕ ТРЕНИРОВКАШ

Пийкхача ахкан дийнахьа натовски ВВС реактивни истребитель Нижни Саксоне цIен тховнах кхийтта лота а ениа, Фехта яхача городе нах бахача квартале чукхийттай. Бахача нахах бархI сag вийнав, цу даькъе пхи бер а долаш, кIалхарваьннавац пилот а.

Цу тайпара катастрофаш каст-каста хул укх тIеххьарча хана. Уж, массаза а яхар мо, НАТО самолеташа ФРГ территоре тIа геттара лохъенна хеххаш тренировкаш еш хиларца дувзаденна хул. Сов лохйоллийташ уж ма хеххийта аьлча, цхьаккха дича а из кхоачашде тигац командоване, хьувззаш тIакIалтIа а юлаш мара «чухьожалуогвац моастагIчун радарашка» яхаш бахьан а доахаш.

ХОЙБЛ, АХХОЙБЛ...

Промилле маIан ээарлагIа дакъа яхилга да. Малхбузехьарча немцаша догдоахаш дувц, ФРГ-е кхыча мехкара девнача автомобилиста ха дезаш из мара кхы дош дац яхаш. 0,8 промилле — водителa цIийца хила езача алкогола оттабаь боарам. Нагахьа санна цу боарамал из тIехвоеле, вIалла гешт ца деш дIайоах бокъонаш. Официальни таблицаша гойтачох, 0,8 промиллена дIатIаоттара кхоачам ба «кхо бокал йий, е 150 грамм чхьагIара, е 50 грамм чIоагIача маларий мелча».

Уж деррига хIамаш кхетавеш ма-дарра, баварски пачхьалкхен министра Хойбла, ХСС лидерех цхьанниена ховш хиннад. ХIаьта а цхьан шоагдийнахьа саррахьа ший цIен юххе машинаш сецача моттиге лаьттача ший лоалахочун автомобила тIатехей, цо машин Техкача гучадаьнначох, министра цIийцара алкогола боарам эвари хулча хана 1,4 промилле хиннаб.

Баварски бегхоша хьаккхадаьд, из боарам хIанз деза дIа водителий цIийцарча алкогола кердa боарам а лоархIалба, цунах «хойбл» аьнна цIи а туллийла аьнна, хIаьта полицейски боарам цунга хьежжа «аххойблал» кIеззига боккхагIа хургба.

Н. ПОРТУГАЛОВ,
АПН соб. корр.

Бонн.

ДОТТАГIИЙ КЪАХЬЕГАМЕ

Сафра-75 Кубе чакхдаьннал. ТIехьашкахьа дисад итташ эзараш болча наха — мачетеросаша — шекара эрз хьоккхараша, механизатораша, республика «баьццара дошув» бахьан долаш къовсам мел лоаттабераша тIабийрзза къахьийга бетташ. 75-сафре кубински советски механизатораша цхьана леладеча къахьегама гIулакхех дувц Гаванерча ТАСС корреспондента В. Поликарпова.

Кема санна баьццарча кхай тIа гIолла йода комбайн, хьекхача шекара эрза шерра оаса тIехьашкахьа а буташ. Кха — аттачарех деце а, цхьаццайолча моттигашка эрз Iобижа бале а, цIена бу болх машино, деррига баьццара хенаш овланга гIоллара хьеккхад. Кубай «баьццара дошув» ишттa чуэц Ухтомске цIерагIча Либерецки юртбоахама машиностроене заводе арахецача «КПТ-1» яхача комбайнаша.

— Укх шерарча сафре соаххачул дикагIа болх бу тха комбайнаша, — яхаш дувц завода конструкторски бюро начальника Елкин Геннадий Никитовича. — Уж машинаш кхыметтел вIалла ийсъе а ягIац 1972 шера оаха эггара хьалха арахийцача 50 комбайнаца. Болх беча юкъагIа дикка эргайоахаш тоаьй уж Кубера климатически кхьдолеи хьалаш теркал а деш. Комбайнаш лехкача кубински механизатораша а опыт Iоаьй хIанзле, пайда дикагIа эц цу машинех.

Кубински сафрай ветеран ва ала мегаргволаш ва Г. Н. Елкин. Укх тIеххьарча пхе шера цхьаккха а дIаьхийтанц цо — хIара шера эрз хьокха болалуча ханна ПаргIатон ГIайрен тIа воагIа из «КПТ-1» яхача комбайнашта гIулакх деча специалистий группана керте а латташ. Кубе цхьа комбайнер вале тамаш я из хьинар дола Iимерза саг ца вовзаш. «Тха компаньер Елкин» — безаме цIи йоаккх цунах мачетеросаша.

Укх шера «КПТ-1» яхача комбайнех пайда дикагIа эцар социалистически яхь леларa хьакъехьа договор даьд советски специалисташтеи кубински комбайнераштеи механикаштеи юкъе. Яхье дакъа лоацараша къовсам лоаттабаьб машиний балха овсарле лаккхъяр, кIезигагIа сайца латтаргйола гIулакх дар, механизаторий квалификаци лаккхъяр дуxьа. Мас, Советски Союзаи Кубайнен юкъера дипломатически гIулакхаш юха оттадаь 15 шу доалаш, яхьа итогаш йир. Котъяьннай Гавана провинци, цунна карара кара тела ЦIе байракх хьожаяьй. ДикагIболча кубински советски специалисташта Роландо Кастильона, Альферо Пересу, Хесус Дельгадона, Александр Заикина, Иван Старковна, дуккхача кхычарна сийлахьа дипломаш, вымпелаш, деза совгIаташ тийннад.

Укх шера Кубай кхашка болх беш хиннай «КПТ-1» яха 442 комбайн. Масала, Гавана провинце хIара советски машино юкъера лаьрхIача шекара эрза 1.338 эзар арроб чуийнай (цхьа арроб 11,5 килограммана ийсса я). Нагахьа санна хIара комбайно массехк итташ мачетероса меттел болх беш хилар теркалдича, ховргда, эрз чуэцара механизаци яр Кубайна мел боккхача доархIаме да.

«Советски специалисташен «КПГИ-1» яхача шоаш лелача эрз чуэцача комбайнашен доккха дакъа лаьцад Кубай Компарте ЦК Политбюрос халкъа хьалхашка оттадаь керттера дехкар толаме кхоачашдара гIулакха. — 1975 шерара сафра эффективность ма-дотта лакхъелга вIаштIехьдаккхара юкъе, — аьлар Кубай юрта боахама болхлой Къаман профсоюза генеральни секретара Реен Пеньяльвера ше ТАСС корреспондентаца къамаьл деш. — Шекара эрз хьаккхара балхашта 30 процент гаргга механизаци яьй».

Советски машинаш къаьстта дика могаю цар штурвале латтараша. «ВIаштта ши шу да аз укх машина тIа болх бу,— йоах Гавана провинце дикагIволча комбайнера, укх шерарча сафре къахьегама Турпала сийлахьа цIи яьккхача Хесус Дельгадос. — Соахкарча сафре 1700 эзар арроб чуийцар аз, хIаьта укх шера — 2,5 миллион совгIа. Боккъал башха машин я, ХьалхатIа хиннача «КПТ-1» яхача моделашца ийсйича, ер балха аттагIа я, цIена, овлашта юххе гIолла хьокх эрз. Хоза хет сона укх комбайна тIа болх беш. Кхоане йоккха я аьнна хет сона укхан Кубе.

В. ПОЛИКАРПОВ,
ТАСС корреспондент,
Гавана.

СССР—ФРГ:
ТОРГОВЛЕХ ЙОАЛА ГIОЙЛЕ

Советски Союзои ФРГ-еси шоайла дIа-юха дувхка товараш бархI миллиард маркал (2,2 миллиард сомал) тIехдаьлар 1974 шера, хIаьта укх шера, долла хIама теркалдаьчул тIехьагIа, 10 миллиард маркал тIехдаргдолаш да уж. Алхха 1975 шера хьалхаоча квартале вай мехкашта юкъе яьча арахьарча торгови вaIадегIа дехка товараш соахкарча советско-малхбузенгермански товарооборота ерригача объемал тIех да. Уж цифраш хьаккхайкайир рейнски столице хинна экономически IIама - технически цхьана гIулакхаш леладара вIашагIъеллача СССР-ей ФРГ-ей комиссе арглIанара, пхелагIа сесси чакхйоаллаш яьча пресс-конференце.

ВIаши вийсдар духьа ала мегаргдолаш да ши-кхо шу хьалхагIа малхбузенгермански эксперташта хетар, пхи шу даьлча советско - малхбузенгермански товарооборота объем ерригa а лаьрхIача пхи миллиард маркага дIаккхача мег аьнна. Цу хана маццa цкъа хила тарлу аьнна хийттар тахан Советски Союзаи ФРГ-енеи юкъерча партнерства хIара деннаоа гIулакхаш а хинна дIадоладеннад. Цудухьа хила ма-доагIара хинна хIама да комиссе болх беча деношка гаргарьяраш санна. Иштта йаьххача хазара а советско - малхбузенгермански кооперацие перспективаш ювцара комиссе советски сопредседатель СССР Министрий Совета Председателa заместитель Н. Новиков либеральни коалице лидераша а — федеральни канцлерца Шмидтацеи кхыча мехкашцарча гIулакхий министраца Геншерцеи вIашагIкхетар.

СССР-аи ФРГ-енеи юкъерча экономически гIулакхашта юкъе кооперацие лоаца дакъа тIа-тIа доккхагIа хул. Йоккхий масштабаш йолаш еча ваIадашта ийсса цхьана леладеча гIулакхашта юкъе тIа-тIа йоккхагIа моттиг дIалоац вIаши дIа-хьа товараш лоаттадара доазонел арайоалаш йолча кооперировании проекташа. Къамаьл хилар продукци цхьана хьарен кхоалагIча дынкашка цхьана йохкарен хьякъехьа а, прогрессивни технологи дIа-юха телара хьакъехьа а, туризма—гIулакхаш дакъехьа а. Туризма—гIулакхаш дара хIанзарча индустре цу лоарра хIамеча сфера даькъе цхьана кооперировании гIулакхаш лелара хьакъехьи а, Москве олимпийски комплекс хьалъеча малхбузенгермански фирмаша дакъа лаца хьакъехьа а.

ХIана ФРГ экономика чутеккхача «чIожен пхо» оалача спадо цунна хьалхашка кеттера ши дехкар оттаду аьнна хет малхбузенгермански боккхийча эксперташта: энергеца кхоачамбелга Iалашдара промышленноста структурни эргалонаш яри. Уж йаьххача хазара проблемаш къоастаергйолара моттиг къахьегам дунен наькъашта юкъе бекъара наьккашкара, белггала аьлча. Европа социалистически малхбоалера ленца кооперации лелаяргара дех укхаза дуккхачар. ХIанз кхыметтел консервативни керабеттaшка геттара кIезигдаьд малхбузенгермански эксперте доккхагIдола дакъа дIалоацаш йола промышленни оборудовани ийелга.

Советско - малхбузенгермански кооперировани толаме дегIаахаро кхыча бесса, йиш хулийт станокаш ер, автозаводашта оборудовани ер, дуккха кхыдараш санна долча тахан кризис йоаллача малхбузенгермански промышленноста доакъошка ээараш болхлошта болх бе моттигаш Iалашъе. Укх деношка ФРГ-е белгалдоахар, советски заказаш хинна децаре алхха Къилбаселен Рейн - Вестфале хьабе болх боаца нах шозза дуккхагIа хинна хургхилар. Цу даькъе геттара лоархIаме да Маннесман е Крупп санна йолча гигантий цехашка меттел, уж дале а е кхыдале а долча производства доакъошта специализировании продукци арахецача кагийчех юкъерчен бIаьш фирмашка а болх бе моттигаш хилийтар. Цу тайпарча фирмашта къаьстта чIоагIа Iаткъ спадах хьахулараш. Цхьа бахьан доацаш дац кагийчен юкъерчен фирмаша йоккхийча советско - малхбузенгермански кооперативни проекташка дакъа лацара чIоагIа уйла тIайохиташ хилар. Цунца дувзаденна моттигерча журналисташа чIоагIа раьза хинна тIаийцар цу тайпарча фирмай продукце эIамига дакъа лацац ФРГ-еа Курски комбинатан Кама тIа хьалъеш латтача автогигантан лоаттача оборудованеча юкъе яьннача В. Новикова дешаш.

— Тха дуккхача предприятешта, йоккхийчарна санна, иштта юкъерчарна а кагийчарна а тIа-тIа дуккхагIа хьашт хулаш гIулакх да, — аьлар ФРГ боахама министра Ганс Фридерихса, — советско - малхбузенгермански кооперацена юкъе дакъа лоацилга, хIана аьлча цунах хов царна йаьххача хазара соглашенеш е йиш хургйолга. Цу тайпарча соглашенеша дика воздейства ю малхбузехьарча дунен тIа хувцалуш йола конъюктураш хила йоаггIача метте хилийтара. Цу тайпара. Советски Союзаи ФРГ-енеи юкъера партнерство тха экономикана антициклични ший метте из лоаттае йиш хулийташ йола фактор я.

Н. ПОРТУГАЛОВ,
АПН соб корр.

Бонн.

ЦIЕ ТIАДАМАХ? ФУ ДОАККХ

Пренса Латина агентства кепатеха доаьккхай латиноамериканций цIий ийдарцея юха дохкарцеи бIаьхий хулаш латта американски совдегархой хьагучабоахаш йола статья.

КIезиг-дукха лоацъяь йола из статья еша могаю Кердаларий кепайоазон Агентства.

ВIашагIкхийттача Штаташка къаьстта яхкаьча фирмашка кIиодаь доноски цIий йиду Латински Америка мехкашкара. ХIара бетта ах миллион литр совгIа из укхазара «даккха» вIаштIехьдоал цар.

Социальни Iалашон мексикански института директора заместителa Хосе Родригес Флореса йоах, масала, хIара денна бIаьш мексиканцаш ух доазонна йистерча американски городе Мак Аллене (штат Техас) шоай цIий дохка — 500 грамма мах пхи доллар ба.

Цу тайпара кхо пункт я Мексикацарча доазон тIа. Дуккхача американски лабораторешта цIий лоаттаду цар. КIиранна шозза цIий хьатела раьза волча моллагIча мексиканца бетта 60 доллар а цкъара гIулакха пхи доллар а да яхаш хоам беш йола объявленеш хьалъетт США фирмаша дуккхагIйолча хана.

Мексикански лораша деза тешалагIа, эггара дуккхагIа кхерам тIалатт во хьегаши волча хьалашка, бахаши шоаш боллашехьа а, бетта бархIазза цIий дIателаш болча доноршта.

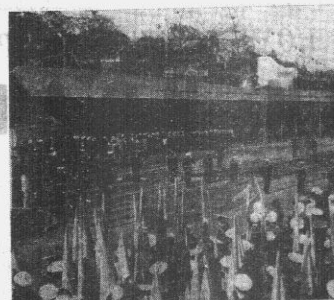
Дукха ха йоацаш Дерригдунен уналцIено лорзяра организаце (ВОЗ) хьаккхайкадаьд, Латински Америка мехкашкара ийдеча цIийх пайдаш деча США дуккхача фирмаех алхха иттие хIара шера 150 миллион доллар гаргга цIена пайда беш хилар.

Мексикал совгIа донорски цIий ВIашагIкхийттача Штаташка ух Никарагуара, Гватемалера, Коста-Рикера, Гондурасера, Сальвадорера, Гаитера, дуккхача кхыча мехкашкара. Центральни Америкаи Карибски бассейнаи уж районаш эггара хьалхарча аргIанна «Хемо кариббиэн» яхача американски компане тIахьожам лоаттабеш я.

Дукха ха йоацаш «Жорнал ду Бразил» яхача бразильски газето хоам бир. Латински Америке цIийх плазма еш йола йоккха центр цунах паргIатта дохкар-эцар дагга официально мукъа беннача Никарагуа йиллай аьнна. Газето дувц, американски хьал дараца Латински Америка тайп-тайпарча мехкашкара цIий боацча маьхах хьа а ийдеш. 500 граммах 30 доллар а долаш юхадувхх из яхаш. ХIаьта донорашта тайп-тайпарча мехкашка цIийх тела мах бе-бе ба: Мексике — 5 доллар, Никарагуа — 2,5, Гаите — 3 доллар.

Уж даннеш бакъъю донорски цIийх базар еш хиларах хетаьча ВОЗ-а къаьсттача доклада тIа а. Беррига донораш йоах документа тIа, маькха чIегIилг эца ахчилг лахар дукхьа фицагIа даь а цаI ца дича ца боала къе нах ба.

(Пренса Латина — АПН).

ВЛАДИВОСТОК. Музей-мемориал — «С-56» яха хи кIал гIолла лела лодка хьайниллай Владивостоке. Приморьерча ший хи тIара 1942 шера къилбаседенгахьа тIом лаьттача дахар «С-56» яха лодка. Кхаь океанахи ийс фордахи чакхдаьннад из, тIехьашкахьа йисай 17 эзар совгIа миль. Хи кIал гIолла лелача Гвардейски Краснознаменни лодко 14 котало яьккхай.

ТIом чаккхбаьнначул тIехьагIа Къилбаседен форда наькъагIа юхаденад из ший моттигашка, дунен тIа гIолла кхийста ше баь турпала некъ юха гон тIа а боалабеш.

СУРТА ТIА: мемориал хьажеллача хана.

Ю. МУРАВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

СПОРТ

ТОП НИЙСА КХОССАР

Гергачеи траншейнии стендашта топ нийса тохара Нохч-ГIалгIайчене хьалхара моттиг яккхара яхьаш хилар Заводской районе.

Командни зачете хьалхара моттиг лоацаш геттара нийса топаш кхийсар «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ спортсменаша. ШоллагIа моттиг В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлошеи кхоалагIа моттиг «СевКавНИПИнефть» институтерчари яьккхар.

Траншейни стендаи гергача стендаи нийса топ тохара хьалхара моттиг яьккхар СССР спорта мастера Е. Байраковеи Б. Черниковеи.

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

«Красный молот» завода спорта Дворецe «Спартак» яхача общества Центральни Совета лаьрххIа йолча бердий кагирхойи школай нах бар кIалтохаргах латаш. Уж бар Грозне, Нохч - ГIалгIайчен, Армене, Дагестана, Украина, Черсий - Балкхаройчен, Москва, Таджикистана, Кемеровски областа командашцара 130 саг. Чемпиона цIи яьккхар доазала 12 категорешка кIалтохаргах летача Шутаева (Хасав-Юрт), Корчуганова (Кемерово), Умаева (НГI АССР), Гетигекова (Черсий - Балкхаройче), Пераниндзе (Грузи), Оганесяна (Москва), кхычар. Еррига союзни яхьашка кIалтохаргах латача дакъа лоацаш хила бокъо яьккхар цар.

ВЕЛОСИПЕД

Баку бодача новкъа Нохч-ГIалгIайчене хьалхара моттиг яккхара велосипедаш хехкар «Труд», «Спартак», «Динамо», «Трудовые резервы» яхача обществай велосипедисташа. Мехкараша 15 километри кагийча наха 25 километри велосипед хеххар, хIаране ше. ТIаккха командни хохкаш мехкараша 20 километр, кагийча наха 50 километр, юниораша 75 километр велосипед хеххар. Цул тIехьагIа вIашагIа а кхийта мехкараша 25 километр, кагийча наха 50 километр, юниораша 75 километр велосипедаш хеххар, «Спартак» общества команда котъяьлар.

Советски халкъо Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа яьккхача Котало 30 шу дизара хетаяь хиннача сейгача атлетика яхьашка хьалхара моттиг яьккхар В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода командас, шоллагIа — «Красный молот» заводо, кхоалагIа — Грозненски химкомбинато.

О. ТИНИКАШВИЛИ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

5 июль

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11.00. «Заманхо» яха бераштеи кагирхоштеи дола кинотеатр. 12.00. Аттракционий городок. 18.00. «Цу деной сийле йовргьяц» яха лекторий. «Вай мехкахой — сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема турпалаш» яха лекци. 19.30. «Сийлахь-йоккха Даьхе лораеш» яха хьоккхар.

Н. К. Крупскаяй цIерагIара культура Дворец. 19.30 Аххкара кинолекторий. «СССР дунен халкъашта юкъера хьал» яха лекци. 20.00. Аххкара эстрада. «Сигала бессара экспресс» ВИА.

С. М. Кирова цIерагIара культураи салаIареи парк. 9.00. Спортивни майда. Волейболах йола яхьаш. 10.00. Парашютни вышка. Къонача космонавтий клубера заняти. Парашюташца кхувсавалар. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.30. Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 17.30. Кинолекторий. «Къамаш-мукъадахара болам дунен прогрессе» яха лекци. 19.00. Баьццара театр. Пролетбата цIерагIарча культура Дворецa художественни самодеятельноста коллектива концерт. 19.30. Халхарий майда. Халхарий сайре. 20.00. «Съездагара съездага» яха фестиваль.

6 июль

В. И. Ленина цIерагIара Дворец. 10.00. Аттракционий городок. 11.00. «Заманхо» яха бераштеи кагирхоштеи дола кинотеатр. 11.00. Берий библиотека. «Хьо лораверaш» яхача Кассиля книжках йола беседа. 19.30. Iилма-популярни кинофильмаш хьоккхар.

Н. К. Крупскаяй цIерагIара Дворец. 10.00. Йоккха зал. «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. 19.30. Аххкара кинолекторий. «БАМ заман гIишлон къонахчала трассеи я» яхача тема литература обзор, кинофильм хьоккхар. 20.00 Кагирхой салаIара сайре. «Сигала бессара экспресс» ВИА.

С. М. Кирова цIерагIара культураи салаIареи парк. 10.00. Спортивни майда. Волейболах йола яхьаш. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.30. Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 17.30. Кинолекторий. «Цар цIи тилла я улицаш» яха лекци. 17.00 Технически ловзарий майда. Цхьан хашна шахматех ловзара сеанс. 19.00. Баьццара театр. КИМ цIерагIча клуба художественни самодеятельноста коллектива концерт. 19.30. Халхара майда. Халхарий сайре. 20.00 «Съездагара съездага» яха кинофестиваль.

Хургйола пандарч.

Н. ПЛИЕВА фотоэтюд.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйрIйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Тенякий Тульски театра спектакль. 10.10 — Дай-ноаной шоана. 10.40 — Босбола телевидени. «IуйрIйнара почта» яха музыкальни программа. 11.10 — Босбола телевидени. Тахан кооперацe дунен халкъашта юкъера ди да. Центросоюза председательца Климовца даь къамаьл. Босбола телевидени. Музеяшкеи выставочни залашкеи гIолла. 12.00 — Босбола телевидени. Кубански казакий пачхьалкхен хоро выступлени ю. 12.55 — Босбола телевидени. «УналцIено». 13.25 — «Музыкальни вахара кердадараш». 14.10 — Босбола телевидени. Кхерам боацаш дIа-юха лелар. Передачина юкъе дакъа лоацаш ва СССР чура гIулакхий Министерства ГАИ управлене начальник, милице инарал-лейтенант Лукьянов. 14.40 — Босбола телевидени. «Тха улица». 15.45 — Босбола телевидени. Дай-мехка космонавтика оагIонаш. Передача дIахьу шозза Советски Союза Турпала, летчика - космонавта Рукавишникова. 16.15 — Босбола телевидени. Советски илле концерт. 16.45 — Босбола телевидени. «БIаргагур — теша халалар». 17.45 — Мастер, кагирхой кхетамца кхебе. 18.15 — Спортивни программа. 19.45 — Центральни телевидене экрана тIа эггара хьалха. Советски Эскара центральни академически театра «Сагот ма де, нана» яха спектакль. Автор Думбадзе. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Сагот ма де, нана» яха спектакль дIахо яхьар 22.25 — «Голубой огонека» оагIонаш тIа гIолла». Пистеяьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.45 — Мультфильм 18.00 — Кердадараш, 18.15 — «Ранг» яха художественни фильм.

6 июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераштa йола IуйрIйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Гурган бетта сахьат. 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Стрелкова. Кагирхой театра телевизионни спектакль. 12.20 — Босбола телевидени. «Деррига хар лов сона» яха киножурнал. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — Музыкальни киоск. 14.00 — Литературни произведенеш экрана тIа яхар. Художественни фильм. 15.25 — Дешархой болча хьоашалгIа ва Симонов Константин. 16.25 — Босбола телевидени. Глинка. Пистелланза йола соната. 16.40 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 17.10 — Босбола телевидени. «Явир» яха вокальни квартет» цIи йола телевизионни фильм-спектакль. 17.30 — Босбола телевидени. Советий мехка бераш. «Iуйре дика хийла» яха телевизионни документальни фильм. 18.00 — Зорька (гIалгIай меттала). 18.30 — Документальни фильм. 18.40 — Босбола телевидени. «Кинонисбахой клуб». 19.40 — «Иди-75». 20.05 — Босбола телевидени. «Аркадий Райкин» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Москвааи концертни залашка гIолла». 22.30 — Спортивни программа. Пистеяьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.25 — «Доктора Калинниковай хIара ди» яха художественни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильм. 18.40 — «Каникулаш». 19.05 — Юртбоахама знаней киноэкран. «Хьайбашта хьокха гIожа лоацъар кийчлар» яха документальни фильм.

РАДИО

5 июль

6.30 — Ножай - Юртовски района тхьамка кхелераш болча яь радиорейд (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 14.00 — «Дог саца тугаш дац» яха Шайхиева очерк (эрсий меттала). 15.05 — Юрта боахама болхлошта дола концерт (эрсий меттала). 15.40 — Кхай тIара кеман капитан» яха Плиева радиоочерк (гIалгIай меттала). 16.00 — «Керда обрядаш вахара юкъе яьхай» яха КПСС Шалински райкома секретара Муртаева выступлени (эрсий меттала). 16.15 — «Дай-мехка музыкальни вахар» яха радиожурнал (эрсий меттала).

6 июль

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 11.05 — «Иразага бола некъ» яха Нашхоева очерк (нохчий меттала). 16.00 — КIирандийнахьара ашарий программа (эрсий меттала). 16.30 — «Ше сайгаш» яха пионераштеи дешархоштеи йола передача (гIалгIай меттала). 18.30 — Иллеш лезараштa дола концерт (гIалгIай меттала). 19.15 — КПСС XXV-ча съезда накъа долхаш. Советски продукци яле из тIехдика продукци я (эрсий меттала). 19.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозненеи хувцалуш мохаш а йолаш йоачан а йоацаш, къулба-малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 30—35, Грозне 33—35 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу, кхоана хувцалуш мохаш а йолаш, дуккхагIча даькъе йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура буйсанна 15—20, дийнахьа 27—32 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефо наш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкто хьама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурая отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46: отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадув шинарен, ереи, шоаттон деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 4588.